

EROL GÜNGÖR DOSYASI

Medeniyet, Âlimlerle Sanatkarların İşidir.
E. GÜNGÖR

Yazarlar;

Saim SAKAOĞLU
İsmail ÖZMEL
Genç Osman GEÇER
Sadettin YILMAZ
Mehmet BAŞ
Kibar AYAYDIN
Nizamettin YILDIZ

Şairler;

Murat ALP
Ali İhsan KOLCU
İsmail ÖZMEL
Erdal NOYAN
Celil ÖZEN
Murat SOYAK
Mehmet BAŞ
Ali Rıza MALKOÇ

Kültür Sanat Haberleri;

Büyük
Edebiyat Dergileri ve Sorunları
Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi

13. Şiir
Söleni

EDEBİYAT DERGİLERİ
VE SORUNLARI

Yazarlar: A. Teyfik ÖZAN

İsmail ÖZMEL
Ahmet ÖZMAN
Talat ULKER
İsmail SEZGİN
Hasan AKAR

21.00 TL

08 HİSAR
2016 / 63 Sayı

Şiir Söleni
Akademi Kurumları
Seyhan Festivali

2016

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 11 Sayı: 63 / Mayıs - Haziran 2016 ISSN: 1306-3731

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Kibar AYAYDIN

Murat SOYAK

Sadettin YILMAZ

Mehmet BAŞ

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayısı: 4 TL

Yıllık Abone Bedeli: 30 TL

Resmî Abone Bedeli: 90 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK & TASARIM

Süleyman KORKMAZ

BASIM YERİ

KARAN OFSET

İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/A • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 Prof. Dr. Erol Güngör'ün Düşündürdükleri
İsmail ÖZMEL
- 7 Bendeki Erol Güngör: Dün Ve Bugün
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 12 Erol Güngör'ün
Karamanoğlu Mehmet Bey'in Fermanına Bakışı
Sadettin YILMAZ
- 16 Düşünce Dünyamızın Yüzakı: Erol Güngör
Mehmet BAŞ
- 20 Erol Güngör'ün
Edebiyat Ve Sanata Dair Görüşleri
Kibar AYAYDIN
- 33 Erol Güngör'ü Anarken
Nizamettin YILDIZ
- 35 Hayalimdeki Şehir
İsmail ÖZMEL
- 36 Sığındım
Murat ALP
- 37 Bir Aşka Gecikmek
Ali İnsan KOLCU
- 38 Kanadı KIRIK
Murat SOYAK
- 39 Renkli Yağmurlar Altında
Mehmet BAŞ
- 40 Ömrün Sarı Rengi
Erdal NOYAN
- 40 23 NİSAN
Celil ÖZEN
- 41 Gönlümdeki Bursa
Ali Rıza MALKOÇ
- 42 Ne Kadar Okur-yazarız?
Genç Osman GENCER
- 48 Kültür Sanat Haberleri
- 51 Ahmet Oktay'a Veda
Refik ERDEN

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

EROL GÜNGÖR ve BİLİMSEL METOT

Kıymetli bilim adamımız, Prof. Dr. Erol Güngör'ü vefatının 33. Yılında, saygıyla anıyoruz.

Erol Güngör, sosyal psikoloji gibi önemli bir bilim dalının ilk malzemelerini toparlayan ve bu çalışmalarını titizlikle ve bir bilimsel disiplin içinde yapan örnek insanlardan birisidir. Bilimsel bir çalışma nasıl yapılır sorusuna; yazdığı eserlerle; güzel örnekler vermiş, bu konudaki temel eserleri tercüme etmiştir.

Araştırmada metot konusunun, üzerinde durulması gereken önemde bir konu olduğunu anlatmış, örneklendirmiştir. Önce konunun sınırlarını tarif etmiştir. Bu sınırlar içinde ülkemizde, doğuda batıda yazılmış temel eserleri gözden geçirmiş, değerlendirmiş ve bütün bu düşünce temrinlerinden sonra, konuyu enine boyuna tartışmaya açmıştır.

Meselelere bakışını, değerlendirmelerinden bazılarını beğenemeyebilirsiniz, yalnız şunu size; objektif olmaya çalıştığımı ve hakikati aramaktan başka bir kaygısının olmadığını; kuvvetle hissettirir. Siz de bu ortaya konan yüreğe karşı bir güçlü itiraz bulamaz, saygı duyarsınız.

Erol Güngör, üzerinde dikkatle durulması, eserleri titizlikle okunması gereken bilim insanlarımızdan birisidir ve Akpınar Dergisi 63. Sayısıyla; bilim ve kültür dünyamıza katkılarından dolayı; vefa borcunu ödemek gibi bir duyguyu yaşamak istemiştir.

Birçok sosyal meseleyi ve zaman zaman faydalı olacağını düşünerek tekrar ettiğimiz bir takım bilgi kırıntılarını teşrih masasına yatırıp mana ve mahiyeti üzerinde durmayı az akıl ettiğimiz, özellikle bu dönemde, onun bakışının ve değerlendirmelerinin ne kadar kıymetli bir muhtevaya sahip olduğunu görmeliyiz.

Bir şey benzeri ile mukayese edilir deriz ama uygulamada dikkatimizden kaçır. Elma elma ile armut armutla karşılaştırılır. Ben meyve tercihinde elmaya öncelik veririm dersiniz. Ama elma armuttan daha iyidir dersiniz bu sizi aşar, bir değer hükmü olur ki ne derece kabul görür bilinmez.

Erol Güngör benzerlerinden farklıydı, onu görmezden gelmek, eserlerinden faydalanmamak, çoğumuz için bir kayıp olacağını söyleyebilirim.

Vefatının 33. Yılında onu rahmetle ve saygıyla anıyoruz.

Akpınar güzel yazı ve şiirlerle huzurunuzdadır.

Yeni sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklı kalın.

İsmail ÖZMEL

PROF. DR. EROL GÜNGÖR'ÜN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

İsmail ÖZMEL

O gürül gürül konuşan bir kimse değildi. Kendimi tanıttım, Niğde Üniversitesinin temelini oluşturacak tapu kaydını getirdiğimi söyledim. Adımı bir daha tekrarladı, masanın üzerindeki birkaç dergiye baktı, bu isim yabancı değil gibi durdu, efendim Erciyes dergisinde Şair Kemal Ümmi'yi yazmıştım dedim. Gördüm dedi. Otur diye işaret etti ve çay söyledi, bir taraftan çayı yudumluyorum, bir taraftan onun ağır hareketi ve derin bakışı ile farklı bir yere koymaya çalışıyordum. O tarihi manzaradan nasıl ayrıldığımı hiç hatırlamıyorum ama bakışları ve az sözle çok şey anlatan görünümünü en bariz hatırladıklarım. İşte 1982'den aklımda kalanlar.

Erol Güngör o zaman Selçuk Üniversitesinin rektörü idi. Eserlerini ve yazılarını okuyarak ilgimizi sürdürdük. Onun hep sosyolojinin yüksek bir zekâsı olduğu ve temsil ettiği ilmi zihniyeti onun asıl değerli yönlerinden birisi olduğu söylendi, yazıldı. Bu okumaların bende uyandırdığı duyguları ve düşünceleri arz etmeden önce onun hayat hikâyesine kısaca bir bakalım:

"Erol Güngör, 25 Kasım 1938'de Kırşehir'de doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesi'nden ayrılıp İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. 1961 yılında bu fakülteden mezun oldu, Tecrübî Psikoloji kürsüsünde asistan oldu. Fransızca ve İngilizce de öğrenden Erol Güngör, misafir profesör olan Hains'in asistanlığını yaptı ve onun ders notlarını Türkçe'ye çevirdi. Bu sırada Türkiye'de yeni bir bilim dalı olan Sosyal Psikolojiye yöneldi. Bu disiplinin önemli eserlerinden Krech ve Crithfield'in "Sosyal Psikoloji" kitabını Türkçeye çevirdi. 1965'de "Kelâmî (Verbal) Yapılarda Estetik Organizasyon" adlı teziyle doktor oldu. 1966'da ABD Colorado Üniversitesi'nde tanınmış sosyal-psikolog Kenneth Hammond'un daveti üzerine Amerika'ya gitti. Bu üniversitenin "Davranış Bilimleri Enstitüsü"nde milletlerarası bir ekibin araştırmalarına katıldı. Sosyal-psikoloji ders ve seminerlerini yürüttü. "Şahıslar

arası İhtilafların Çözümünde Lisanın Rolü” konulu teziyle 1970 yılında doçent oldu. Akademik çalışmalarının yanı sıra çeşitli yerlerde yazılar yazmaya devam etti. Erol Güngör üniversitede verdiği derslerle, ilmi yayınlarıyla Türkiye’de sosyal-psikoloji dalını önemli bir saha haline getirdi.”

1978 yılında "Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar" adlı teziyle profesör oldu. 1982 yılında YÖK tarafından Konya Selçuk Üniversitesi’ne rektör tayin edildi. Bu görevi sırasında 24 Nisan 1983’te geçirdiği bir kalp krizi sonucunda vefat etti.”

17 kitaba imza atan Erol Güngör’ün eserleri:

Telif Eserleri:

- Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak
- Dünden Bugüne Tarih Kültür ve Milliyetçilik
- İslam’ın Bugünkü Meseleleri
- İslam Tasavvufunun Meseleleri
- Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik
- Sosyal Meseleler ve Aydınlar
- Türk Kültürü ve Milliyetçilik
- Türkiye’de Misyoner Faaliyetleri
- Tarihte Türkler
- Kelâmî Sahada Estetik Yapı Organizasyonu
- Şahıslar Arası İhtilafların Çözümünde Lisanın Rolü
- Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar

Tercüme Eserleri:

- Batı Düşüncesindeki Büyük Değişme, Paul Hazard’dan
- Dünyayı Değiştiren Kitaplar, Robert Bingham Downs’dan
- İktisadi Gelişmelerin Merhaleleri, Walt Whitman Rostow’dan
- Sosyal Psikoloji, David Krech ve Richard S. Crutchfield’dan
- Yirminci Asrın Manası, Kenneth Boulding’den”

(Wikipedi, özgür ansiklopedi)

Erol Güngör’ün çalışmalarında ilmi disipline önem verdiğini biliyoruz. Meseleleri önce tespit ve tayin eder, yani bu araştırmayla neyi araştıracağına, nereye gitmek istediğine karar verir. Tamamen objektif bir şekilde konunun

hudutlarını çizerek ve dikkatini o noktaya teksif eder. Önce bu konuda zaman ve hudut tahdidi yapmadan, kimler neler söylemiş, meseleyi nasıl anlamış ve nasıl anlatmış, onu gözler ve özetle çalışmasına dâhil eder. Bu saha olarak hudutlu bir bakış değildir, yani sırf doğu kaynaklarına bakayım veya sırf batı kaynaklarına bakayım diye bir ön yargısı yoktur. Konu hakkında dişe dokunur ele almaya layık hangi eserler varsa onları inceler, sonra seçtiği hudutlarını çizdiği sosyal meselenin objektif olarak açıklamasına girer. Mesela elimdeki “İslâm Tasavvufunun Bugünkü Meseleleri” adlı eseri sanıyorum ki konusunun tek eseridir veya ilk eseridir. Tasavvufun İslami edebiyatta yerini, ilişkisini ve kaynağını konunun uzmanlarına bırakmış ve bizzat tasavvufun mahiyeti üzerine dikkatini teksif etmiştir. 195 sayfada çizdiği tablo hem konusunu aydınlatıyor, hem de bir meselenin nasıl ele alınması gerektiğine dair yeterli bir fikir veriyor.

Eserlerindeki bu metot bütün araştırmacılar için örnek teşkil edecek niteliktedir.

“Türkiye’de tasavvuf pek çok konuşulan fakat üzerinde pek az ciddi bilgi bulunan bir konudur.”

“Bu kitap tasavvuf hakkında bir bilgi kitabı değildir.”

“Kısacası, burada tasavvufun meseleleri tartışılmaktadır.”

“Ümit edilir ki ilgili ve yetkili kalem sahiplerinin tenkitleriyle bu meseleler daha ileri seviyede bir vuzuh kazansın.” (Erol Güngör, Takdim yazısı, İstanbul, Temmuz 1982, s:7)

Şimdi eserin Önsöz’ünden bazı alıntılar yapalım:

“İslâm’ın yenedünyada nasıl yorumlanacağı, yani bugün nasıl bir din hayatı yaşamak gerektiği sorulduğunda, çözülmesi beklenen meselelerden biri de tasavvufî düşüncenin ve onunla ilgili uygulamaların yeridir.”

“İslâm bir hurafe yığını olmadığına göre bütün bu hurafeler nereden geliyordu?”

“İslâm bir akıl dini olduğuna göre dünyanın akıl dışı kuvvetlerle idare olduğunu iddia edenler nereden çıkıyordu? Niçin bazan insanlar olayları ‘müsbet’ ilmin kabul etmediği şekilde, özellikle gizli güçlerle, yorumluyorlardı?”

“Tasavvufun İslâm’daki yeri nedir? Bu soru ilk bakışta dinî bir mesele olarak görünmektedir ki buna din açısından verilecek cevap din âlimlerinin işidir. Diğer taraftan İslâm tasavvufu İslâm medeniyeti ve kültürünün özel bir yanı olmak itibariyle incelenmeye değer olmalıdır.”

“Mistik yaşantının mahiyeti ve kıymeti nedir? Mistik iddialar ne türlü kriterlerle tahkik edilebilir? Mistik bilgi ile ilmî bilgi arasındaki fark nedir?”

“Yirminci yüzyılın son çeyreğinde tasavvuf Türk aydınının zihnini ne bakımlardan meşgul etmektedir? Zamanımızın tarih, felsefe ve sosyoloji-psikoloji bilgileri hesaba katıldığında tasavvuf üzerinde nasıl bir değerlendirme yapılabilir? Tasavvufî düşüncenin geleceği ne olabilir?” (Erol Güngör, Önsöz, s:9-14)

“Eski müelliflerin eserlerini tercüme ve şerh eden birkaç kıymetli araştırmacılarımızın metot kusurları onların çalışmalarının değerini önemli ölçüde azaltmaktadır. Bu çağdaş yazarlar metin açıklamalarında bile eski şerh metodunu tıpatıp uyguluyorlar, yani müelliflerin fikirlerini yine onların bakış açılarından genişletmekten ve misallendirmekten başka bir şey yapmıyorlar. O kadar ki, bu kitaplarda müellif ile yorumcu biribirinden ayırmak imkânsızdır; bugün yapılan bir şerhin bundan beş- altı yüz yıl önce yapılmış olanlardan sadece tarih farkı vardır.” (A.g.e. s: 14)

Böyle incelikler ve derinlikler ihtiva eden bir eseri üç beş cümle ile özetlemek mümkün değildir. Yalnız bir konunun araştırılmasında tutulacak ilmi yol nasıl olur sorusunun cevabını bu eserde bulmak mümkündür.

Araştırmacılarımızın, Erol Güngör’ün sosyal meselelere el sürerken uyguladığı ilmî metodu kullanmaları ve objektif kriterlerle gerçeğin peşine düşmeleri, ilmi hayatımız için bir kazanç olacaktır.

BENDEKİ EROL GÜNGÖR: DÜN VE BUGÜN

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Merhum Erol Bey’i ilk defa yakından gördüğüm zaman, bir insanla değil bir tevazu abidesiyle karşılaştığıma inanmıştım. Türk bilim dünyasında böylesine kendisiyle bütünleşmiş, dış dünyasıyla barışık bir bilgini görmek, kendisinden üç ay küçük olan beni âdeta sarsmıştı. Ad olarak tanıyordum, eserlerinden tanıyordum, kendisiyle de ilk defa karşılaşmıyordum. Buna karşılık beslediğim sevgi ve saygıyı da taşma noktasına getiriyordum.

Yukarıda, ‘... kendisinden üç ay küçük olan ben...’ demiştim. 25 Kasım 1938 Kırşehir doğumlu olan Prof. Güngör’den 96 gün küçük kardeşi Sakaoğlu (28 Şubat 1939, kayden 20 Mart 1939) yollarının kesiştiği günler gerilerde kaldı. O günleri sadece hatıraların tatlılığıyla anmak istiyorum.

Konya Selçuk Üniversitesi’nin rektörü iken kaybettiğimiz (24 Nisan 1984, İstanbul) Prof. Güngör ile olan bir hatıramı aktarmak istiyorum. Bu anlatacağım olay sadece bir hatıra olmaktan öte, Türk yükseköğretiminin de bir yarasına parmak basmayı amaçlamaktadır.

Üniversitelerimizin 44 yıl önceki uygulamalarından birini hatırlatmak istiyorum. Birtakım kanun maddelerini sıralayıp alan dışı okuyucularımızın ilgisini dağıtmayı da uygun bulmuyorum. Ancak, bugünlerde benim için sadece tatlı bir hatıra olan bu temel kanunun numarasını da hatırlatmayı bütün okuyucularım için yararlı buluyorum. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu.

Şairin dediği gibi, ‘Evvel yoğ idi, iş bu rivâyet yeni çıktı’ hesabı, Kanun’un getirdiği yeniliklerden biri de şu idi: Doçentlikte bekleme süresini dolduran öğretim üyeleri, aranan öbür şartları da taşıyorlarsa, Yüksek Öğretim Kurumu tarafından, görev yaptığı üniversitenin dışında, başka bir üniversite adına ilan edilen profesörlük kadrosuna başvurabilirler. Bu konu için şöyle bir hayalî örneği verebiliriz.

Selçuk Üniversitesi'nin ilgili fakültesi bir profesör alımı için YÖK'e başvurur. Aranan şartları taşıyan Doç. Çalışkan hazırladığı dosyalarını YÖK'e teslim eder, YÖK de bu dosyaları adayın başvurduğu rektörlüğe gönderecektir. Adayın müstakbel üniversitesinin rektörlüğü de, rektörün adayın alanından belirlediği üç veya beş profesöre dosyaları gönderir ve belirlenen süre içinde bir rapor gönderilmesini rica eder. Bu arada raporun hazırlanmasında dikkat edilecek ve tutulacak yolları belirten belgeleri de gönderir.

....

Bu satırların yazarı da aranan şartların tamamına yakınına taşımakta iken Ankara'da, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca düzenlenecek büyük bir toplantıya davet edilir: I. Millî Kültür Şûrası / 23 - 27 Ekim 1982. Prof. Güngör de Selçuk Üniversitesi'nin dört aylık rektörüdür, elbette bir kültür insanı olarak o da, aylarca önce bu toplantıya davet edilmiştir.

O yıllarda Ankara'da yaşayan memurların, Konya tabiriyle söylemek gerekirse, piyasa yerlerinin başında Kızılay ile Tarım Bakanlığı arasındaki geniş kaldırım gelmektedir. Mesaisinden çıkanlar şöyle bir dolaşır, havasını atar ve karşılaştığı arkadaşlarıyla sohbet eder.

Şûraya katılan delegeler de ilerleyen saatlerde bu zorunlu (!) görevi yerine getirmek için anılan yolda dolaşmaya başlarlar. Bazen uzun süredir görmediği bir iki arkadaşıyla birlikte dolaşanlar da vardır.

İşte, ben de şûra günlerinin birinde Kızılay'dan Tarım Bakanlığı'na doğru giderken, o zamanki Bulvar Palas'ın önünde Prof. Güngör ile karşılaşırım. Yanında benim hemşehrilerimden bir iki kişi daha vardır. Onlarla hal hatır sorduktan sonra hemşehrilerimden biri Prof. Güngör'e benimle ilgili fakat benim bilgim dışında bir öneride bulunur:

"Sayın rektörüm, Saim Bey Konyalıdır, yıllardan beri Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde görev yapmaktadır. Onu da Konya'nın kadrosuna alamaz mıyız?"

Cümle, üç aşağı beş yukarı böyleydi. Erol Bey, tam bir beyefendi edasıyla, biraz az önceki isteğe cevap, biraz niyetini belirten bir ifadeyle şöyle der:

"Ben Saim Bey'i tanıyorum. Elbette günü gelince onu da alacağız. Zaten dekan arkadaşım Prof. Dr. Harun Tolasa da Saim Bey'in günü gelince Konya'ya

alınmasının iyi olacağını söylemişti. Ama Saim Bey henüz doçent, bildiğim kadarıyla profesörlüğe başvurması için gerekli olan beş yılını doldurmamış.”

Sayın rektörün dediği doğrudu. Doçentlikteki beş yıl bekleme süremi doldurmamıştım. Merhum Prof. Güngör devam etti:

“Biz şimdi kendilerini alırsak ancak doçent kadrosuna alabiliriz. Aldıktan sonra süresi dolunca bizde profesör olamaz, mutlaka başka bir üniversiteden kadro araması gerekecek. Ama biz, süresi dolar dolmaz ilanımızı verebiliriz.”

Söylenenler doğru idi, hemen doçent olarak Konya’ya gelmem halinde orada profesör olamayacaktım ve başka üniversitelerde boş kadro avına çıkacaktım!

Kaldırımda bir yandan konuşuyor, bir yandan da yürüyorduk. Şûra üyelerinin yemek saati gelince aynı yönde birleşip yola devam ettik.

Gün geldi, Konya’ya başvurmak için bütün şartlar tamamlanmıştı. Ama ne rektörün adı Erol Güngör idi, ne da dekanın adı Harun Tolasa idi. Önce 31 Ocak 1983 tarihinde Prof. Tolasa’yı kaybettik, aradan uzun bir süre geçmeden Prof. Güngör’ü... Bu iki güzel insanın olmadığı bir üniversitede görev almak bana zor gelecekti. Köprülerin altından nice sular akıp gitti. Vekil rektör ayrıldı, gelen asıl rektör Konyalı olmakla birlikte süresini tamamlayamadı, derken üniversitemizin en uzun süreli rektörü olacak olan Prof. Dr. Halil Cin Konya’ya geldi. Artık Konya’ya gelmek zamanı gelmişti.

Selçuk Üniversitesi’nde 18 yıl görev yaptıktan sonra, 20 Mart 2006 tarihinde, yaş haddinden (67 yaş) emekli oldum. Bu arada iki dönem, günümüzde Necmeddin Erbakan Üniversitesi’nin bünyesinde kalan Eğitim Fakültesi’nde dekanlık yaptım. Asıl kadromun bulunduğu Fen-Edebiyat Fakültesi’nde 12 yıl bölüm başkanlığını üstlendim. 1989 yılında kurduğum Selçuk Üniversitesi Türk Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin de başkanlığını üstlendim.

Hasılı, merhum Prof. Dr. Erol Güngör’ün döneminde Konya’ya gelememişim ama geldikten sonra da Konya’dan ayrılmayı düşünmedim. Hâlâ, doğum yerim olan bu kutsal şehirde yaşıyorum.

Prof. Güngör rektör olarak iş başında bulunduğu kısa süre içinde pek çok başarılı işleri gerçekleştirmişti. Öğretim elemanı kadrosunu kısa zaman içinde

geliştirdi. Yeni kurulan veya fakülteye çevrilen birtakım eğitim kurumlarını da aynı zenginliğe kavuşturdu.

Üniversitenin, Ahmet Keleşoğlu tarafından yaptıracağı yeni binalar için Eğitim Fakültesi yerleşkesi içinde bulunan Prof. Dr. Erol Güngör Konferans Salonu yıkıldı. Ancak bir süre sonra yeni binanı en güzel yerlerinden birine yapılan bir konferans salonuna yine onun adı verildi.

Ayrıca, Konya'yı batı ilçelerinden Beyşehir'e bağlayan karayolunun kırkınıcılıkilometresinde düzenlenen bir piknik alanına (park) onun adı verildi. Konya nice rektörler gördü ama bir ikinci Erol Güngör gelemedi.

Bugün Konya'da onun adını taşıyan bir eğitim kurumu bulunmaktadır. 2006-2007 öğretim yılında, T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Konya Prof. Dr. Erol Güngör Sosyal Bilimler Lisesi adıyla, bir okulun bir bölümünde eğitim öğretime başlayan okul, daha sonra bağış olarak yaptırılan yeni binasında, T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Konya Karatay Türk Telekom Prof. Dr. Erol Güngör Sosyal Bilimler Lisesi olarak eğitimini sürdürmektedir.

İstanbul'un Pendik ilçesindeki iki okulun adları da şöyle idi:

Prof. Dr. Erol Güngör İlköğretim Okulu

Prof. Dr. Erol Güngör Ortaokulu

Doğum yeri olan Kırşehir ilimizin merkezinde de onun adını taşıyan bir cadde vardı: Profesör Erol Güngör Caddesi.

Bartın Üniversitesi Rektörlüğünce düzenlenen Prof. Dr. Erol Güngör konulu paneli, 24 Nisan 2016 tarihinde anılan üniversitede yapıldı. Oturum başkanlığını Türk edebiyat öğretim üyesi Rektör Prof. Dr. Ramazan Kaplan'ın yaptığı panelde, Selçuk Üniversitesi öğretim Üyesi Prof. Dr. Köksal Alver "Türk Sosyolojisinde Erol Güngör", yine Selçuk Üniversitesi Öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa Aydın "Bir Düşünür Olarak Erol Güngör" ve İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Tahsin Görgün ise "Erol Güngör Perspektifinden Kültür ve İlim Meselesi" gibi konular dile getirildi. Panele, Bartın Valisi Seyfettin Azizoglu, Ulus Belediye Başkanı Hasan Hüseyin Uzun, il müdürleri, öğretim elemanları ve öğrenciler katıldı.

Ölümünden sonra hakkında çeşitli makaleler kaleme alındı, kitaplar yayımlandı, çeşitli bilimsel toplantılarda bildiriler sunuldu. Onunla ilgili olarak

düzenlenen toplantıların tamamının belirlenmesi, hakkında yayımlanan kitapların listelenmesi ise başka bir çalışmanın konusu olmalıdır. Merhumun genç meslektaşlarına böyle bir görev ve sorumluluk düşmektedir..

Ölümünün 33. yılında ruhu şâd olsun.

EROL GÜNGÖR'ÜN KARAMANOĞLU MEHMET BEY'İN FERMANINA BAKIŞI

Sadettin YILMAZ

Fikir hayatımızda önemli bir yere sahip olan Erol Güngör'ün dil üzerine konuştukları ve söyledikleri elbette ki yabana atılacak türden sözler değildir. Dil alanında yön gösterici fikirleri dilimizin gelişimi ve korunması bakımından oldukça önemlidir. Birçok aydınımızın üzerinde dolaylı ya da doğrudan etkisi olduğunu düşünürsek bu yönüyle de Türkçemizin doğru kullanımındaki hakkını teslim etmek gerekir diye düşünüyorum. Ancak Karamanoğlu Mehmet Bey'in fermanında söylediği (Bazı tarihçiler bu fermanın Karamanoğlu Mehmet Bey'e ait olmadığını savunmaktadır; ancak yaygın görüş Karamanoğlu Mehmet Bey'e ait olduğudur.); "Şimdengerü hiç gimesne divanda, dergahda, bergahda ve dahi her yerde Türk dilinden özge söz söylemeye." Sözüne farklı bir bakış açısıyla yaklaşmıştır ve bu düşüncesiyle birçok kişiyle fikirsel anlamda ters düşmüştür. Erol Güngör'ün ferman hakkındaki görüşüne yer vermeden önce Karamanoğlu Mehmet Bey'in fermanı ile ilgili farklı yorumlara değinmekte fayda vardır diye düşünüyorum. Tabi ki fermanla ilgili en yaygın görüş Karamanoğlu Mehmet Bey'in amacının, milliyetçi bir duyguyla Türkçeyi sevmesi ve Türk diline değer vermesidir. Günümüzde de övgüleri hep üzerinde toplayan ferman bu ilk söylediğimiz görüşle doğal olarak birleşmektedir. Karamanoğlu Mehmet Bey sadece Türkçenin konuşulmasını değil resmi kayıtların da Türkçe tutulmasını istemiştir. Türk kültür tarihinin önemli olaylarından olan ferman etkisini günümüzde de göstermekte ve ilerleyen zamanlarda da gösterecektir. Her yıl 13 Mayıs Karaman'da Dil Bayramı olarak kutlanmaktadır. İkinci görüş ise devlet yapısındaki Farslara karşı Türkmenlerin desteğini alma düşüncesiyle Türkçeyi ön plana çıkarttığı düşüncesidir. Bu görüşte dikkate alınması gereken bir görüştür. Üçüncü görüş ise Farsçayı ve Arapçayı bilmemesinden ötürü resmi yazışmaların Farsça olmasından rahatsız olmuştur ve ferman bu maksatla oluşturulmuştur.

Erol Güngör ferman hakkındaki düşüncesini Őyle izah etmektedir: **“Bugünden sonra d v nda, derg hta, barg hta (mecliste ve meydanda) Türkçe’den başka dil kullanılmayacaktır.”** Şeklindeki meŐhur emirn mesi, işte bu sırada verilmiştir.  okları bunun Karamanoğlu Mehmet Bey’in T rk c l Ğ nden, milliyet Őu runun kuvvetinden doğmuş bir emir olduğunu sanarak, Karamanoğlu’nu Selçuklular’a karşı milliyetçiliğin savunucusu gibi görürler. Aslında Karamanoğlu’nun bütün gayesi, devlet idaresinde bulunan okumuş tabakanın yani aydınların te’s rini ortadan kaldırmaktı. Kendisinin hiÇbir tahsili ve kültürü olmadığı için Selçuklu idarecileri karşısında eksiklik duyuyor, oralarda ne olup bittiğini bir türlü anlamıyordu.”¹ AnlaŐılacaĐı üzere fermanın ilanının sebebi Erol Güngör’e göre Karamanoğlu Mehmet Bey’in Arapça ve Farsçayı bilmemesi yani eğitimsiz olmasıdır. Bu görüş yukarıda sıraladığımız  c nc  görüştür. Dolayısıyla fermanın ilanını başka sebeplere bağlamaya gerek yoktur. Fermana yüklenen diğer anlamların Erol Güngör’e göre yanlış olduğunu söylemek yerinde olur. Bu düŐüncesinin doğruluğu tartışmaya açıktır. Ancak mantıktan da uzak değildir. Bu dönemde halk kendi öz dili olan Türkçeyi konuŐurken edebi dil olarak Farsça, devlet iÇlerinde ise Arapça kullanılıyordu. Buradan hareketle anlamayacağı dilde tutulan resmi kayıtlar ve yine bilmediği dilde yapılacak konuşmalar rahatsızlık duyulacak ve eksiklik hissedilecek bir durumdur. Bu, yabancı dillere hâkim olmayan bir devlet adamına pek de hoŐ gelecek bir durum değildir. Devlet adamı olan Karamanoğlu Mehmet Bey, Arapça ve Farsça bilmediğine göre bu duruma böyle bir fermanla tepki göstermesi çok da ihtimallerden uzak değildir kanımca. Tabi ki fermanın ilanındaki amacın dil birliğini sağlamak fikri de göz ardı edilemez. Dildeki yozlaŐmayı ortadan kaldırma fikri ve bu yozlaşmaya son verme düŐüncesi karŐıt görüşte olanların en büyük argümanıdır. Ancak Erol Güngör bu duruma böyle bakmazken bana göre onun en büyük gerekçesi devlet yapısında ve edebiyat geleneğinde o ana kadar Arapça ve Farsça kullanılırken bir anda bu iki dili de bilmeyen biri tarafından bu dilleri ortadan kaldırmaya çalışması böyle bir yorum yapmasına neden olmuştur. Bu düşüncesinde Erol Güngör yalnız değildir. Osman Turan da benzer bir görüŐtedir. “Selçuklular Zamanında Türkiye” eserinde ‘Moğol Tahakkümü’ bölümünde dipnotta; “Karaman oğlu Mehmet Bey’in Türkçenin

devlet dili olması için aldığı bu karar mühim olmakla beraber Karamanlı Türkmenlerinin bu teşebbüsünde milli duygu mu yoksa göçebe Türkmenlerin kültürece müsaid bir seviyede olmamaları mı rol oynamıştır? Burada herhalde kültür tesiri başta gelmiştir. Farsça devam eden bütün devlet muamelelerinin Türkçeye çevrilmesi kolay olmadığından bu kararın tatbiki de yapılamamıştır. Nitekim Beyliklerde (Uc'larda) gelişen Türkçenin ilk defa resmi dil olarak kullanılması da Osmanlılara aittir."² Diyerek bu görüşü adeta desteklemektedir. Yine *"Fihakika Konya'da yalnız devlet dili değil kısmen konuşma dili de Farsça olduğundan 'Çarıklı' Türkmenlerin anlamadıkları bir dil yerine Türkçenin kullanılmasını istemeleri tabî idi"*³ diyerek yine fermanın ilanının en önemli nedeni olarak eğitim eksikliğini vurgulamıştır. Türkmenlerin konar-göçer yaşamaları eğitimden uzak olmalarına neden olmuştur. Çarıklı sözcüğüyle sadece ayağa çarık giyenler değil, entelektüel olmayan, okuma-yazma bilmeyen Türkmen zümresi kastedilmiştir. Aslında Türkmen beylerinin eğitimsiz olması, Arapça ve Farsçayı bilmeyen kişiler olması Türkçeye dönüş açısından memnun edici bir durumdur. Bu Türkçeye dönüş hareketi eleştirilen bir durum değildir. Fermanın ilanının sebepleri üzerinde durulmuştur sadece. Yine bir başka benzer görüş ise şu şekildedir: *"Mehmed Bey, kendi fermanını kendi devrinde bile uygulama fırsatı bulamamıştır. Zira Karamanoğlu Mehmed Bey olmak üzere onu takip eden herhangi bir Karaman beyinin Divanından çıkararak, günümüze ulaşmış bir tek resmi belge dahi bulunmamaktadır. Bundan da anlaşılıyor ki, Mehmed Bey, büyük bir gayretle ele aldığı davaya uygun bir donanım ve ortama, yani Türkçeyi devlet dili olarak kullanabilecek eğitimli, bilgili, okur-yazar bir ekibe sahip değildi. Bu sırada, başta beyleri olmak üzere Türkmenlerin büyük bir çoğunluğu okuma yazma bilmiyordu."*⁴ Prof. Dr. Salim Koca'da Erol Güngör kadar direkt olarak fermanın yayınlanış amacını eğitim eksikliğine bağlamamış olsa da Karamanoğlu Mehmet Bey'in ve çevresinin yeterli bilgi ve donanımına sahip olmadığını söyleyerek bir nevi Erol Güngör'ün düşüncesini destekler niteliktedir.

Bütün söylenenlerden hareketle olası yanlış anlaşılmayı ortadan kaldırmak için şunu söylemekte fayda vardır; Erol Güngör fermana karşı değildir, karşı çıktığı fermanın yayınlanış amacının farklı ve yanlış anlaşılmasıdır. Ferman siyasi gayelerle ve eğitim eksikliği sebebiyle ilan

edilmiştir. Zira o dönemde Konya ve çevresinde halkın türkçe konuştuğu, resmi yazışmaların Farsça yapıldığı, bilimsel çalışmaların Arapça olduğu malumdur. Türkmenlerin de Türkçe'den başka dilleri bilmediğini varsayanlar, bunu milliyetçilik duygularıyla hareket ederek Karamanoğulları'yla Selçukluların milliyetçilik açısından yarışırılıp Karamanoğulları'nın üstün tutulmasına karşı çıkar. Odaklandığı ve dikkat çekmek istediği husus budur. Nitekim Prof. Dr. Erol GÜNGÖR'ün Türk toplumunun önemli meselelerinden biri olarak dili gördüğünü kimse inkâr edemez. Dilin sadeleşmesi ve dilin eğitimimizdeki önemi üzerine ciddi ve önemli görüşleriyle ve çalışmalarıyla da hem dönemine hem de gelecek kuşaklara ışık tutmuş ve tüm bunları sosyolog olmasına rağmen bir dil bilimci hassasiyetiyle yapmıştır. Edebiyat ve dil konusundaki düşünceleri ayrıca takdire şayandır. Bu konuda hakkını teslim etmek üzerimize düşen önemli bir görevdir. Bütün bunlardan hareketle üstadımızı saygıyla anarken birey ve toplum olarak dilimize sahip çıkarak korumak, yaşatmak ve zenginleştirmek gelecek kuşaklara bırakacağımız en önemli miraslarımızdan biri olacaktır.

1-Erol GÜNGÖR; Tarihte Türkler, Ötüken Yayınları, 7.baskı, İstanbul 1997, s.130.

2-Osman Turan; Selçuklular Zamanında Türkiye, Boğaziçi Yayınları, 7.baskı, İstanbul 1999, s.562.

3-Osman Turan; Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti, Boğaziçi Yayınları, 8.baskı, İstanbul 1999, s.427.

4-Salim Koca; "Anadolu Türk Beylikleri", Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, Cilt:6, s.705.

DÜŞÜNCE DÜNYAMIZIN YÜZAKI: EROL GÜNGÖR

Mehmet BAŞ

Onu ilk olarak "Tarihte Türkler" isimli Türk tarihini muhtasar olarak anlattığı eseriyle tanıdım. Bu kitap bana milletimin ne kadar büyük bir millet olduğunu öğretti ve karşıma şanlarla şereflerle dolu bir tarihin sayfalarını açtı. Beynime bir soruyu öylesine nakşetti ki bu soru düşüncelerimin kapısını açan bir anahtar oldu. Bu soru milletimizi dünyanın efendisi yapan sır neydi sorusuydu.

Bu soru o çağlarda beynimi kemirip duruyordu. Bizi biz yapan değerleri bir hayat nizamı olarak görmemi sağlayan başlangıç ve varış noktası bu soruda gizliydi.

Etkisi altında kalmakla övündüğüm ve eserlerini başucu kitabı olarak değerlendirdiğim Erol Güngör, düşünce dünyamızın birçok güzelliği bir arada barındıran ilmiyle ilhamıyla sanatı ve disipliniyle bir bütünlük oluşturan değerli bir mütefekkiridir. Milletinin değerlerine benimsemiş onunla bütünleşmiş hep Hakkı ve hakikati üstün tutan maneviyatı yüksek bir insandır.

Erol Güngör Ahi Evran şehrinde (Kırşehir) doğmuş ve Anadolu ile bağlarını koparmamış bir ilim adamıdır.

Milli ve manevi değerlerle örtüşen fikirleri ve derin çözümler içeren tezleriyle sosyal bilimler alanında ülkemize yaptığı katkılar sayısızdır. O yerli düşüncenin asli olan değerlerin ve kesintisiz bir tarihin zaviyesinden yepyeni bir değerler dizisi ile dünyayı okumuş erenlerin nefesini ve âlimlerin izzetini bitip tükenmeyen bir aşkla düşünce dünyamıza taşımıştır.

Henüz ortaokul sıralarındayken Osmanlıca'yı öğrenmiş ve Osmanlıca yazıp okumaya başlamıştır. Lise yıllarına geldiğinde mahalli gazetelerde yazıları yayınlanmaya başlamıştır. Temel batı ve doğu klasiklerini üniversiteye başlamadan evvel okumuştur.

Hukuk fakültesiyle başladığı üniversite hayatına hukuk fakültesini

bırakıp Fethi Gemuhluoğlu'nun tavsiyesi üzerine edebiyat fakültesine geçerek devam eder.

Henüz 19 yaşındayken Türkiye'de misyoner faaliyetleri isimli eseri kaleme alması onun bilgi birikiminin ve derinliğinin bir işareti olarak sunulabilir.

Hocası Mümtaz Turhan'ın yolunda ilerlemiş sosyal ve kültürel değişmelerle ilgili yaptığı çalışmalarla onu daha da ileriye taşımıştır. O'na Mümtaz Turhan'ın en önemli eseridir diyebiliriz.

Yeni bir medeniyet algısı noktasında Ziya Gökalp'i de aşarak daha kalıcı eserler vermiştir. Erol Güngör milli bir duruşun milli bir bakışın ve de bunu evrensel standartlarda ki tezlerle ortaya koyuşun resmini ortaya sermiştir. Batıya körü körüne teslim olmak yerine kendi değerlerimizi yeniden inşa etmenin derindedir. İslam medeniyetinin çağın şartlarına göre yeniden ele alınıp yeniden kurgulanmasını savunur.

O meselelere klişeleşmiş bir bakış açısıyla bakmak yerine kendi milli benliğinden soyutlanmadan ve bilimsel metotları kullanarak yeni bir bakış açısı getirmeye çalışmış ve bu minval üzerine düşüncelerin ortaya koymuştur. Ona göre ilahi kurallar dışında tartışılmayacak ve sorgulanmayacak hiçbir kural yoktu. O şüpheyle başlayıp imanla neticelendirilecek bir bakışla bakıyordu. O hemen hüküm vermek yerine değerlendiren ve tahlil eden bir adamdı. O yaşayan ve hayatın içinde olan ve özünden kopmamış değerlerin heyecanını içinde taşıyan bir millet sevdalısıydı.

Erol Güngör'e göre kültürün temeli manevidir bu manevi temel değişik uygulamalarla maddi formlara bürünür. Bu noktada esas belirleyici olan manevi temeldir. Kültürü maddi sebeplere göre dizayn etme çabası bu temele dinamit yerleştirmektir.

Erol Güngör derin sosyolojik tahliller yaparak batıdan sadece teknoloji alalım fakat kendimiz gibi yaşayalım mantığının çıkmazlarını ele alır. Ona göre bu tümüyle mümkün değildir. İlla ki bir etkileşim ve dönüşümün olacağını söyler. En fazla bunu yavaşlatabiliriz ve de etkisini azaltabiliriz. Bunun için kendi kültür ve medeniyetimizi bu rüzgâr karşısında dayanıklı kılmalıyız.

Ne yazık ki batının lüks ve konforu ile doğunun kaytarmacı ve boşvermiş anlayışını birleştiren bir hayat algısı ortaya çıkmıştır. O batının

disiplinli çalışma anlayışıyla doğunun hak hukuk adalet algısının birleşmesinin ülkemiz için daha yararlı olacağını söyler.

Kültüre bir müzelik eşya gibi bakılmasına karşı çıkan Erol Güngör aydınlarımızın kültüre bu nazarla baktıklarını söyleyerek eleştiri getirir. Ayrıca ülkemiz hakkında kötü düşünenlerin bu kötü düşünceyi kendilerinin oluşturduğunu ve daha sonra kenara çekilerek eleştirdiklerini söyleyerek Cemil Meriç'in "bu memlekette yaşanmaz diyenler bu memleketi yaşanmazlaştırırlardır" görüşüne benzer bir görüşü savunur.

Maddi olarak geçmiş dönemlere nazaran ilerde olduğumuzu fakat kültürel olarak o dönemlerden çok daha gerilerde kaldığımızı vurgular.

Hiçbir dünyevi düşüncenin dinin yerine geçemeyeceğini savunan Erol Güngör dinin hiçbir zaman ortadan kaldırılamayacağını söyler.

Yazarımız Türk milletinin İslam dini sayesinde derlenip toparlandığını ve kuvvetli bir birlik kurmasını sağladığını söyler. İslam'ın bir hayat nizamı olduğunu belirtir. O tasfiyeci ve ayırıcı bir düşünceyi değil birleştirici ve bütünleştirici bir düşünceyi savunur.

Erol Güngör sosyolojiyle tarihin birbirinden ayıramayacağını ifade eder ve eserlerini bu tez etrafında oluşturur. Tarih onun nazarında geçip gitmiş ve artık tükenmiş bir şey değildir. Onda tarih yeniden yorumlanacak ve anlamlandırılacak bir gelecek çağ muştucusu olarak görülebilir.

O herkese okuma yazma öğretmekten mucizeler beklenmemesini söyler önemli olanın muhteva olduğunu belirtir. Okudukça cahilliği artan insanlar olduğunu ve de insanların ömrünün çalındığını şu ifadelerle söyler "Ne yazık ki, bunca çocuk okul sıralarında yıllarca süründürülerek, düşünce kabiliyetlerini yitirmekte, kalfaları baştanbaşa batıl itikat ve hurafelerle doldurulmaktadır."

O teorik olarak değil pratik olarak ta fikirlerinin yanında bir düşünürdü. O hem düşünen hem de düşünmeyi öğreten adamdı. Memleketimizin içinde bulunduğu konularla ilgili önemli çalışmalar yapmış ve bunları halkımızın istifadesine sunmuştu. Örneğin İslam tasavvufunun meseleleri, İslam'ınbugünkü meseleleri kitapları bu çalışmalara örnek gösterilebilir.

İslam'ın davasının siyasi bir dava olmadığını savunan yazar

medeniyetimizin bütün şubeleriyle yeniden kurulması gerektiğini belirtir. İctihat kapılarının kapalı olduğunu savunanları eleştirerek ilerlemenin ve yeni bir bakış geliştirecek yorumların önünün kesilmesine karşı çıkar.

Erol Güngör sosyal psikolojiyi psikolojiden daha ziyade sosyoloji ilminin bakış açısıyla ele alır. Bunu Selçuk üniversitesine rektör olduğunda oraya sosyoloji bölümünü açmasından anlayabiliriz.

Çok kısa süren rektörlüğünde tüm Konya'nın sevgisine mazhar olan Erol Güngör o tarihlerde camide namazını kılan ilk rektör olarak halkın gönlüne taht kurmuştur. Çok genç yaşta Hakk'ın rahmetine kavuşan Erol Güngör düşünce dünyamızda bir yıldız gibi doğmuş ve gönülleri fethedecek bir ilim aşkının meyvelerini vermiştir. Âlimin ölümü âlemin ölümü olduğu için onun vefatıyla bir âlem ölmüştür. Ne yazık ki değeri hala yeterince anlayamamış bu büyük ilim ve irfan insanı eserleriyle bizi bekliyor. Ne mutlu okuyana ve anlayana.

EROL GÜNGÖR'ÜN EDEBİYAT VE SANATA DAİR GÖRÜŞLERİ

Kibar AYAYDIN

Erol Güngör çok yönlü bir şahsiyettir. Asıl sahası Sosyal psikoloji olmasına rağmen edebiyattan, sanata, medeniyetten, Türk-İslâm Tarihine, Batı edebiyatından, antropolojiye kadar her biri başlı başına bir uzmanlık sahası olan farklı disiplinler hakkında sayısız makale ve birçok kitap yazmıştır. Güngör disiplinler arası irtibatı belli metotlar dâhilinde yazılarında kullanabilen, düşünür bir kalemdir. *“İçinde yaşadığı topluma ve millete dair köklü bir derdi olan Erol Güngör, özgün bir düşünce adamıdır. Onun özgünlüğü ele aldığı konuları eleştirel bir gözle ve disiplinler arası bir bakış açısıyla incelemesinde gizlidir.”*¹ Bu incelemeler ona çeşitli meselelere topyekûn nüfuz edebilme salahiyeti sağlar. Sosyal meseleleri ele alırken tarihten, felsefeden, psikoloji ve siyaset biliminden; edebî bir meseleyi ele alırken, sanat ontolojisi, estetik ve dilbilimden yararlanır. İngilizce, Fransızca, Farsça ve Arapça bilen Güngör, yaptığı düşünce temrinleriyle Türk kültürünü, sosyolojisini, tarihini ve edebiyatını, bulunduğu yerden çok yukarılara taşımıştır. Zengin ve geniş bir bakış açısına sahip olduğu kadar, entelektüel donanımı itibarıyla, kendisini yetiştirmiş bir şahsiyettir. Edibe Sözen, Mehmet Genç'ten dinlediği bir anekdotta; Erol Güngör'ü; *“Çok düşünen, az konuşan, bir mütefekkir, bir derviş, bir âlim, bir irfan sahibi kişi”* olarak aktardıktan sonra; onu, *“Ziya Gökalp'ten sonra en büyük sosyolog”* olarak görür.² Şahsiyetinin omurgasını ise hiç şüphesiz, değerleriyle hemhal olduğu ve onu bir dava haline getirdiği milletin; millî kültür, ahlâk ve dinî yaşantısından alır. *“Erol Güngör, millî kültür davasını sadece bir akademik spekülasyon konusu olarak değil, aynı zamanda bir millî politika meselesi”* olarak ele alıp değerlendirir.³

Türk ve Müslüman kimliğini taşımak Erol Güngör'ü yaşadığı coğrafyaya, daha da sorumlu bir hale getirmiştir. *“Onun mayasında bu topraklarda yaşayan sessiz yığınların hür sesi vardır. Türk-İslâm medeniyetinin ortaya koyduğu cihanşümül insanlık anlayışını tekrar gündeme taşıyan, bu değerler silsilesi ile yeniden*

var olmanın sosyo-psikolojik analizini yapan"⁴Erol Güngör, politize olmamış bir İşlm ve tasavvuf anlayışını savunur. "Kk bu toprağa bağlı ve bu toprağın üstünde yaşanmış bir tarihten szlen değerlerle beslenen, hayatın gerçeklerinden ve sağduyunun gereklerinden kopmayan halkı, millet iradesinin kaynağı"⁵ olarak gören Güngör; Türk milletinin değerlerine bağlı, maziden getirdiklerimize yeni ilaveler yaparak, halkla birlikte ilerlemeyi kendine Őiar edinmiştir. O da tıpkı Tanpınar gibi yeni hayat Őekilleri oluşturarak bu sürekliliğin içinde yer almak ister. Bunu yaparken sağlam bir kültür zeminine basar ve ileriye doğru sıçrar. Osmanlıyı her Őeyiyle derinlemesine bilmeden, ileriye doğru bir atılım yapamayacağını, bu yüzden; "Osmanlı İmparatorluğu'nu iyi anlamadan, Türk milletini de anlamanın imkânsız olduğunu" savunur. Osmanlıyı en iyi anlayanlardan biri olarak da Yahya Kemal'le Dündar Taşer'in isimlerini zikreder. Güngör'n ayaklarını bastığı zemin ise Türk-İşlm-Selçuklu ve Osmanlı kültür ve medeniyeti ile Batı medeniyetinin somut aklıdır. "Gelenek ve kültürü halk perspektifinde olduğu gibi, kesintilerle değil, sürekliliği olan zaman dhiline yorumlayan Güngör için 'şimdi, gelecek ve geçmiş' arasında kopukluk yoktur. 'şimdi, gelecek ve geçmiş' arasında ancak sanatkrane ve ilim insanına dair yeni yaratmalar vardır. Soyut insan yerine 'yeni insan' tipini oluşturma arzusunda"⁶ olan Güngör, entelektüel bir donanıma sahip olmakla birlikte bu manada elitist olmayan bir aydındır. Yazılarının çoğunda bu aydın kimliğinin Şuurlu emareleri görülür. Onun asistanı olan Mümtaz'er Trkne hocasıyla ilgili kanaatlerini Şöyle anlatır. "Erol Güngör, geçmişte olduğu gibi bugün için de herhangi bir siyasi görüşün temsilcisi ve sözcüsü değildi. Türkiye için kendi tasarrufundaki araçlarla, ilmi, sosyal bilimleri kullanarak bir politik vizyon çizmeye çalışan, bir gelecek vizyonu çizmeye çalışan, tarihi geçmişi bu açıdan anlayan, değerlendiren, yorumlayan ve önümüze koyan bir ilim ve düşünce adamıydı." Onun ısrarla üzerinde durduğu  önemli mesele vardı. "Bunlar; Batı bilimi, Batı düşüncesi, bugüne ait bir Şey değil yüzyılların birikimi, yüzyılların düşüncesi, ondan sonra İşlmiyet. İşlm inancı ve bu toplumun milli zellikleri. Eğer bu toplumu anlamak ve bunun üzerine bir gelecek inşa etmek, sağlam, sağlıklı bir gelecek inşa etmek istiyorsak bu üç unsura sırtınızı dnmeyeceksiniz. Batı düşüncesi, İşlm inancı ve bu milletin tarihi, bu milletin özellikleri, kültürü. (...) benim de bütün akademik hayatım boyunca bana rehberlik eden en temel prensip, hocanın Şu

cümlesi; *'Bu güne kadar hep iman ettik, bundan sonra da şüphe etmeyi deneyelim'* Şüphe ederek yani tahkik ederek, kritik ederek anlamaya çalışalım diyordu. İman etmek sözü bir inancın imanı değil doğrudan doğruya siyasi düşünceler, bilimle ilgili kanaatlerimiz, politik görüşlerimiz, bütün bunların bir iman meselesi olmaktan çıkartılmasını, hepsine şüpheyile yaklaşılmasını (istiyordu).⁷ Akademisyen bir kimliği olmasına rağmen halkla beraber olmasını bilen ve onlarla sohbet eden bir gönül adamıdır Erol Güngör. "Marmara kıraathanesi" namı-ı diğer "marmaratörler" kahvesi, Beyazıt'taki "Küllük" diye tabir edilen kahvehane ile Beyazsaray Kitapçılar Çarşısının müdâvimleri arasındadır. Bu mekânlar bir kültür ocağı gibi işleyerek, dönemin pek çok sanatkârını da bir araya getirmiştir. Buraya gelenler arasında, Ziya Nur Aksun, Ali İhsan Yurt, Dündar Taşer, Fethi Gemuhluoğlu, Necip Fazıl, Nurettin Topçu, A.Hâlet Çelebi, M. Halil Yinanç, Sezâi Karakoç gibi dönemin pek çok şair, yazar ve düşünce adamı yer almaktaydı.

Güngör, kırkbeş yıllık kısa denebilecek bir ömre, birbirinden değerli pek çok eser sığdırmıştır. Bu eserlerde ele aldığı kimi mevzular halen güncelliğini korumaktadır. Erol Güngör'ün çeşitli dergi gazete ve mecmularda yayınlanan yazıları daha sonraları belli başlıklar altında kitaplaştırılmıştır. Yazdığı dergi ve gazeteler daha çok edebiyat, sanat, düşünce içerikli muhafazakâr, millî ve dini dergilerdir. Bunlar arasında Türk Edebiyatı, Yol, Türk Yurdu, Töre, Diriliş, Hisar, Yeni Sözcü, Ülkücü Öğretmen dergileriyle Ortadoğu, Yeni Düşünce, Millet gazeteleri başta gelmektedir. *"Eserlerini soğuk savaşın bütün şiddetiyle yaşandığı 1970 ve 1980'lerde veren Erol Güngör'ün yazdıklarının önemli bir bölümü, sosyalistlerin iddialarını cevaplandırmaya, fikirlerini cerh etmeye yöneliktir. (...)Erol Güngör, bir yandan sosyalistlere cevap yetiştirmeye çalışırken, diğer yandan Türk kültürünün meselelerini enine boyuna tartışıyor, tahlil ediyor ve öğretiyordu; bu meselelerin başında sanat ve edebiyat vardı."*⁸ Biz bu yazımızda daha çok Güngör'ün edebiyat ve sanata dair görüşlerini ihtiva eden makaleleri üzerinde durmaya çalışacağız. İncelediğimiz *"Sosyal Meseleler ve Aydınlar"*⁹ isimli kitapta yer alan yazıların bir bölümünde Güngör, edebiyat ve sanata dair görüşlerini incelediği ve tenkit ettiği konular üzerinden ortaya koymuştur. Bu yazı, makalelerden hareketle akademisyen bir düşünürün zihin coğrafyasına yapılan kısa, ama

zevкли bir yolculuktur.

Edebiyattan İçeri

Erol Güngör, Türk Edebiyatı dergisinin 1980 yılı, Mart ayı 77. sayısında “Edebiyatın Ölümü” isimli, önemli bir makalesi yayınlanır. Bu makaleyle, Marksistlerin ileri sürdüğü “edebiyatın hayattan soyutlanamaz” yönünü; ortaya koyan Güngör, bir çeşit edebiyat sosyolojisi yapar. Bu edebiyat sosyolojisinde 1980’lerdeki edebiyat ve sanatın fert ve toplum nezdindeki görüntüsü vardır. Güngör kendi dönemiyle, bundan 20 yıl öncesinin edebiyat, sanat, kültür ve edebiyat dergiciliğinin karşılaştırmasını yapar. O yıllarda edebiyatın, 1980’li yıllardan daha çok sevilen ve ilgilenilen, önemli ve ciddi bir mesele olarak algılandığını söyler. O yıllarda okuma düzeyinin çok düşük olmasına rağmen, edebiyata karşı yüksek bir ilginin varlığı Güngör’ün dikkatinden kaçmamıştır. Cumhuriyet devrinin ilk yıllarında roman, hikâye, deneme ve fıkra yazarlığı büyük bir coşkuyla severek yapılmıyordu. “İçlerinde yabancı dil bilenler o tarihlerde Batıda sözü edilen romanları ve yazarları tanıyorlar, onlar gibi bir şeyler yapmaya çalışıyorlardı. Edebiyat da, edebiyatçı da ciddiye alınmıyordu. O zaman gençler arasında edebiyata heveslenen ve girenlerin sayısı da hayli kabarıktı. Bu gün gerek sağda gerek solda üç-beş hikâye veya romanla ortaya çıkabilenlerin büyük çoğunluğu işte o gençlerdir.” Gerek Marksist eğilimde gerekse de sağ muhafazakâr kesimde ciddi manada bir entelektüel yoktur düşüncesine sahip olan Güngör; “Edebiyatın bir zihin işi” olduğunu, dolayısıyla entelektüel insanların bu zihin işinde aktif rol alması gerektiğini belirtir. “Edebiyat adamı” vasfıyla ortaya çıkan insanların, dilin bütün inceliklerine hâkim olması gerektiğini, geleneği tekellüm ederek, günün edebiyat ekolleriyle içli dışlı olmasının önemi üzerinde durur. Bunu yanında klasiklerden çağın eserlerine kadar pek çok eseri okuması gerektiğini belirten Güngör; disiplinli çalışma, dikkat ve sabrı entelektüelliğin birinci vasfı olarak görür. “Bütün bu bilgi ve maharetler sağlam bir kültür içinde, iyi yetişmekle elde edilebilir” düşüncesini ortaya atarken Güngör; acı bir gerçeği de itiraf eder: “Türkiye’de ne resmî, ne özel kuruluşlar bu eğitimi verecek durumdadır. Aksine bütün bu kuruluşlar çözülüp dağılan bir kültürün tezatlarını ve sefaletini temsil etmektedir. Otuz-kırk yıl önce yazılmış olan ve Türk dilinin en iyi örnekleri olarak bilinen romanlar otuz-kırk yıl sonra sadeleştirilerek okuyucuya sunulmak zorunda ise, orada

edebiyatın sözü edilemez. Böyle bir ülkede aklın varlığı bile şüphelidir."

Erol Güngör, "*Sartre'in Değişen Dünyası*" isimli yazısı 1964 yılında Hisar'ın 4.sayısında yayınlanmıştır. Güngör makaleye; değişen dünya, gelişen bilim ve teknik karşısından sanatçıların insanı duygusuz bırakan her türlü anlayışa karşı "zayıf bir avukat" konumunda kaldığı belirterek söze giriş yapar. Varoluşçuluğun kurucusu olan Sartre'in şahsında Güngör bir dönemin edebiyat ve sanat anlayışını teşrih masasına yatırır. Hayatın daimi akışı içinde her ân yeni şeyler olma ihtimali yüksektir. Hayat süreğenlik ifade eder. İnsanla beraber, insanın elindeki eşya ve hadiselerde değişir. Sanatkâr da bir insandır. Dolayısıyla onun elinden çıkan eser de de bir değişim, bir yenilik, bir başkalaşım söz konusudur. "Sanatçı, içinde yaşadığı cemiyet düzeni ile yaptığı kavgada her zaman aynı değerlere dayanmış hep aynı yolları takip etmiş değildi Onun zaman içinde değişen bu tutumları, bize sanatın değişen yönünü de gösteriyor." Sartre'in II. Dünya savaşı öncesi yazdığı La Nausée isimli romanı, onun existentialist felsefesini yansıtan en iyi romanlarından biridir.

Güngör, Sartre'in II. Dünya savaşını gördüğünü, bu savaşla birlikte, savaşın getirdiği acıyı, yıkılmışlığı, yenilgiyi ve esir kamplarını gördüğünü; bunun da hemen hemen her muharrir de olduğu gibi fikrî yaşantısında farklı bakış açıları kazandırdığını belirtir. Özellikle Fransa'daki idealist aydın kesimi belli bir düşünce etrafında toplayıp, onlarla, "cemiyetçi bir sanat anlayışı" ortaya koyma çabasıydı. Çünkü kendisinden önceki bir buçuk asırlık Fransız edebiyatının içtimaî mesuliyet şuurundan yoksun olduğu kanaatiyle onu tenkit etmişti. "Eski Existentialist, şimdi Marksist olmuştu." Güngör, Sartre'ı bu noktada eleştirerek, kendi felsefesiyle Marksizmin uyuşmasının mümkün olmayacağı kanaatini taşır. Kendinden başka her türlü bakış ve görüşü reddeden Marks'ın disiplin rejimi ile "edebiyatı insan birliğinin bir ifadesidir." diyen existentialist'in dünyası nasıl uzlaşabilirdi. İçtimai mesuliyet şiiri ile ortaya çıkan Sartre Marks'ın edebiyat yerine; "cemiyetçi idealistlerin fikir ve düşüncelerini ifade eden ideoloji edebiyatı başlamıştı. Saf existanzializm ideoloji edebiyatına kurban edilmişti. "*Sartre, koyu bir solcu olduğu sırada Fransa Nazizm'den amansız bir darbe yemiş, militarizmin felâketini bizzat yaşayan Fransız münevverleri, barış ve hürriyet, kardeşlik, eşitlik sloganlarıyla Marksizm'e, hatta*

Leninizm'e kuvvetli sempati duymaya başlamışlardır." Güngör, Sartre bağlamında söylediği Şu söz, hakik sanatkâr açısından da derin anlamlar içermektedir. "Romancı -daha doğrusu edebiyatçı ve sanatçı- hayatının bir devresinde belki kafasındaki hürriyeti katı bir doktrine feda edebilir. Fakat bu hatdan süratle dönmesini bilmelidir."

"**Bunaltı Edebiyatı ve Türkiye**" isimli makale 1964'te Hisar dergisinin altıncı sayısında yayınlanmıştır. Makale, egzistansiyalist felsefe bağlamında Sartre'in edebiyata getirdiği kavramlar üzerinden yapılan bir tenkit çalıŐmasıdır. İnsanlar cemiyet hayatında karŐılaŐtıkları zorluklara karşı farklı savunma mekanizmaları geliŐtirirler. Kendi fikirleriyle örtüşen düşüncelere sempatiyle bakarken, karŐıt düşüncelere farklı tepkiler vererek, varlığını ortaya koyar. Bu insanın tabiatında bulunan fitr bir temayldr. Existentialist edebiyat ile cemiyet arasında sıkı bir münasebet vardır. Güngör; "Batıdaki bütün sanat ve edebiyat hareketlerini", o devrin "ilim, fikir, teknik ve politik meseleleriyle yan yana bir gelişme içinde olduğunu" belirtir. Sosyal hayatın dinamik unsurları oldukça fazladır. İnsan kendi davranıŐlarıyla hem baŐkalarını etkiler, hem de baŐkalarının davranıŐlarından kendisi etkilenir. Etken ve edilgen yapısıyla insan "varlık" muammasının en renkli canlısıdır. Sosyal yapılarıdaki deėiŐimler davranış stillerinin de belirleyicisi olmuştur. İnsanın farklı durumlar karŐısındaki tavrı Őahsiyet ile davranış arasındaki ilişkinin araŐtırmasını zorunlu kılmıŐtır.

Dolayısıyla eserlerin yazıldığı dönemle, o dönemin sosyal hadiseleri arasında sıkı bir münasebet vardır. Güngör "dönem-zihniyet" karŐılaŐtırması yaparken, her dönemde yeni insan tipleri ortaya çıktığını ve bu devir Őartlarının farklı insan tiplerini inşa ettiğini savunur. "Ortaçağ sanatkâr Tanrı'yı azizleri, ölümsüz kahramanları iŐlemiŐti. Yeni zamanlarda bu lmszlerin yerine günlük hayatın alelâde insanları ve hadiseleri geldi Yeni ilim dünyayı knata merkez almaktan, insanı da o Őerefli mevkiinden çıkarmıŐtı. kmek üzere olan bir aritokrasi ve bunun karşısında tekniğin imknlarıyla cemiyette kudret sahibi olmaya başlayan yeni bir sınıf sanat ve edebiyatın ana temasını teşkil ediyordu." Güngör sanatkrların sıradan, her türlü insanı sanatın mevzuu haline getirdiklerini başta Gorki, Çehov, O'Neill, Steinbeck ve Hemingway olmak

üzere alelâde insanları roman kahramanları haline dönüştürerek, marazi insan tipleri ortaya çıkardıklarını belirtir. Rönesans, Aydınlanma ve 19. Asır Batı tekniğindeki büyük dönüşüm anânevî bağlardan kurtulan/sıyrılan bir aydın tabakasının doğmasına neden oldu. Ferdî özgürlükler insanları daha fazla hak ve hukuk arama mücadelesine yönlendirdi. Güngör bu durumu; “Hürriyet insanı eski bağlardan kurtarmış, fakat ona saadet getirememişti, fikriyle eleştirel bir bakış getirir. Hürriyetin getirdiği aşır özgürlükler başta aile olmak üzere değerler isteminde bir yozlaşmaya neden olmuştur. Ahlâkî değerlerin bir bir yok oluşu karşısında insanların ayakları altındaki zemin yavaş yavaş kaymaya başlamıştır. Yer ile gök arasında sağlam köprüler kuramayan insanoglu kaybolan ahlâkî değerlerle birlikte tam bir bunalıma sürüklenmiştir. Geçmişini inkâr eden ve maddenin esiri olan bu dönem insanın da yalnızlık korku ve cinnet had safhadadır. Güngör bu dönemi anlatan iki önemli eserden bahseder. Bunlar Kafka'nın Şatosu ile Sartre'ın “Bunaltı” sıdır.

Güngör, Türkiye’de Batı tarzı bir bunalım yaşanmadığı için bu türde eserlerin ortaya çıkmadığını, çıksa bile taklitten öte gidemediğini vurgular. Ama buna rağmen yazarların bazıları bunalım içerikli eserler vermeye ve bunalmaya devam etmektedir. O hâlde bazı insanlar niçin bunalıyordu? Güngör bu durumu aydınlarımızın içine düştüğü ve bir türlü çıkmadığı “kıymet buhranı”yla açıklar. Özellikle Marksist yazarların eksistansiyalizmi Marksizm söylem üzerinden savunmaları bu kıymet buhranını daha da derinleştirmiştir. “Fakat birtakım gafiller Sartre’ı Marksist diye tanıdıklar için onun bütün problemlerini de Marksizm’e mal etmektedir. Bunlar bilmiyorlar ki, eksistansiyalizmin anlatmaya çalıştığı insan dramı, materyalizmin cemiyete verdiği acı bir hediyeden ibarettir. İnsanı huzur ve emniyet içinde tutan temel kıymetler, materyalizmin inkişafı ile yıkılmış ve insan bu yüzden korkulu, sıkıntılı, dayanaksız kalmıştır.” Erol Güngör, bunaltı edebiyatının ülkemizde bir ideoloji tahkim etmekten başka bir şeye yaramadığını söyleyerek makaleyi bitirmiştir. Bu makalenin muhtevasıyla örtüşen bir başka yazı yine Hisar’ın 13. Sayısında, yani 1965’te yayınlanmış olan “**Nobel Armağanı ve Yeni Propaganda Yolu**” isimli yazıdır. Her zaman için büyük tartışmalara yol açan Nobel edebiyat ödülünün tâ o yıllarda da bir polemik mevzuu olduğunu görmekteyiz. Sartre’ın

Nobel edebiyat ödülünü reddetmesinin sebebini, "armağanı veren hâkim zihniyete" karşı bir tepkisi olarak gören Güngör; Sartre'ın felsefesi ve insan anlayışıyla ilgili çıkarımlarda bulunarak ödülü reddetmesindeki temel saikleri ortaya koyar. Sartre, Marksist ideolojiyi benimsemiş varoluşçu bir filozoftur. *"Varoluşçuluk insanlık için faydalı bir mesuliyet yüklenmek demektir." Bu mânada burjuva düzeninin bütün değerleri, emekçi sınıfın değerler skalasını altüst edici bir mahiyet kazanmıştır. Sartre bir duruma karşı çıkmıştır.* Güngör, Sartre'ın Nobel edebiyat ödülünü hak ettiğini, ancak sırf almamakla kazanacağı ünü de düşünerek çok sıradanlaştığını ifade eder. *"Sartre, büyük kitlelerin hayranlığını kıymetli bir azınlığın takdirlerine daima tercih etti ve bu defa da, tasarladığı gibi ilk rauntta muvaffak oldu."*

Sanat Yelpazesi

"Sanatın Gerçeği Nedir?" isimli makalesinde Erol Güngör; bilgiye tam manasıyla hâkim olmayan, neyi nerede kullanması gerektiğini bilemeyen sözde okumuş adamın/aydının cehaletinden bahseder. Şifahi kültürümüzde bu tarz insanlara cehl-i mürekkep adı da verilmektedir. Makalede sanat adamı ile bilim adamı arasındaki farka değinen Güngör; "Sanat adamının duygulara hitap edebilecek bir sezgiyle" eserini kaleme aldığını ifade eder. Sanat adamının bilimsel metotlara uyma zorunluluğu yoktur. Kaleme alınan her eserin, yazıldığı dönem itibariyle bir gerçekliği, bir sosyal görüntüsü vardır. Her eser aynı zamanda yazılan dönemim zihnî bir aynasıdır. Sanatkâr gerçekliği bire bir vermez, şahsî tecrübesi ve hisleriyle onu bir kurgunun içine oturtarak, farklı görüntülerle karşımıza çıkarır. *"Sanat için sanat yapan Flaubert, 'Madam Bovary benim' diyecek kadar yaşayan bir gerçeği işlemiştir."* Güngör sanat adamının propagandist olmasına karşıdır. O, sloganik, pespaye ifadelerle sanat yapılamayacağını ifade eder. *"Realiteyi sadece bir tarafıyla görmek ve sınıf kavgasından çok daha önemli, daha üniversal olan insan gerçeğini inkâr etmek ancak körlere veya etrafı kör zanneden açığöz politikacılara mahsustur. Sanatkâr, komünistleri de içine alan ve onları aşan bütün insanlığa ait müşterek ve üniversal kıymetleri işlediği nispette hem en büyük gerçekçi, hem de büyük sanatkâr olur."*

Güngör, bir memlekette sanat ve düşünce hayatının zenginliğini, münevver insanların dinamik ve şuurlu yapısında görür. Münevver insanın

temsil kabiliyetinden dolayı, her türlü faaliyetinin toplum için bir örnek teşkil ettiğini, bundan dolayı da ona ayrı bir sorumluluk düştüğünü belirtir. Münevverler yol gösterici insanlardır. Davranışlarının sorumluluğunu bilen aydınlar, her konuda hassas davranır. Özellikle de düşüncelerini yazıyla aktaran kalem erbabı, kılı kırk yaran bir titizliğe sahip olmalıdır. Güngör'ün "**Tercüme Faciaları**" isimli yazısı 18 Mayıs 1966'da Yol'da yayınlanmış bir makaledir. Makale eleştiri ağırlıklı olmakla beraber, bir toplumun sağlıklı düşünebilmesi ve doğru karar verebilmesi için gerekli olan umdeleri içermektedir. Güngör, Batıdan yapılan tercümelerin sağlam bir dil formasyonu olmayan mütercimler tarafından yapılmasının dil hatalarıyla dolu eserlerin ortaya çıkmasını sağladığı belirtir. *"Bir memlekette düşünce hayatının zenginliği, orada yetişen yüksek seviyeli fikir adamlarına bağlı olduğu kadar, bu tefekkürün memleket çapında yayılmasına da bağlı olduğu"* söyleyen Güngör; *"bunun en mühim vasıtalarından biri Batı kültürünün yarattığı eserlerin münevverler tarafından tanınmasıyla ve geniş bir tercüme faaliyetleriyle mümkün olabileceğini"* vurgular. Üniversite hocalarının yabancı dil bilmelerinin önemi üzerinde duran Güngör, eserleri orijinalinden okumayla, tercüme hatalarıyla dolu çeviriler üzerinden okunmasının ne gibi hatalara yol açtığını örneklerle izah eder. Güngör dil konusunda hassastır. Çevirilerin dil kuralları kapsamında anlamın örselenmeden yapılmasından yanadır. Bunun için de çeviri yapılacak dilin gramer kuralları başta olmak üzere retorik ve belagat özellikleri çok iyi bilinmelidir. Kendi dilinin kural ve kaideleriyle estetik birikimini kavrayamamış çevirmenlerin çevirileri tatsız ve tuzsuzdur. Bu tür çeviriler eserden istifadeyi zorlaştırdığı gibi, okuyucuya karşı da büyük bir saygısızlıktır.

"**Bir tercüme Faciası**" isimli yazıda Güngör İsmet, Zeki Eyüboğlu'nun Nietzsche'den çevirdiği Zerdüş Böyle Söyledi ile Tragedya'nın Doğuşu isimli eserlerin çeviri diline yönelttiği eleştirileri içermektedir. Özellikle anlamsız kelimelerle, dile henüz yerleşmemiş kelimelerle yapılan çevirinin sırf sadeleşme adına büyük bir garabet meydana getirdiğini vurgulayan Güngör bu durumu örneklerle açıklar. *"İsmet Zeki Eyüboğlu'nun cümleleri aslına hiç uygun olmadığı gibi, kendi içinde de tutarlı değildir, yâni hiçbir mâna ifade etmiyor. '...tinin esenliği için son, dışa dönük sorulardan iyice çözülmesi gerekir' diyor. Cümlelerin aslı şudur. '...vicdanın*

rahatı için nihaî, en uçtaki problemlerin çözülmesi hiç de zarurî değildir.' Çevirenin duçar olduğu 'zaf-ı telif'e göz yumsak bile, yazarın söylemek istediği tamamen ters anlaşılmış." Güngör, dil konusunda hassas olunması gerekliliğinden hareketle, çevirilerin dil kuralları kapsamında; verilmek istenen anlama uygun bir şekilde yapılmasından yanadır. Üstünkörü yapılan çevirilerin eserden istifadeyi mümkün kılmayacağı gibi okura karşı da büyük bir saygısızlık içerdiğini belirtir. *"Eyüboğlu bütün kitap boyunca esprit, intellect, conscience kelimelerinin hepsini 'tin' diye bir kelime ile karşılamış. Mamafih Türkçenin fakirleşmesine sebep olan bu korkunç zihniyet sadece ona mahsus değil, dil uyduran bütün türedi aydınların umumî hastalığıdır. Eyüboğlu filozof Nietzsche'yi ikinci defa öldürmüş, onun yerine ne söylediği anlaşılmayan yeni bir Nietzsche icad etmiş. Bu mutlaka başka biri olmalı. Yoksa bizim bildiğimiz Nietzsche, o kafası kadar ifadesi de insanı hayran bırakan koca filozof hiç bu gülünç lâfları söyler miydi?"* Güngör, bir memlekette düşünce hayatının canlılığını; münevver insanların yaptığı işlerin, şuuruna vâkıf olmasında görür. Münevver insanın, içinde olduğu her türlü faaliyetin şuurunda olması, kendini model alan insanlar için ayrı bir önem arz etmektedir. Taşdığı fikrin sorumluluğunu vicdanında hissetmeyen, kafa ve kalp izdivacını gerçekleştirmemiş olan münevver, kitleleri yanlış yönlendirebileceği gibi bunun manevî mesuliyetinden de kurtulamaz. Onun için münevver, yaşadığı cemiyetin bir ferdi olarak, içinde bulunduğu topluma karşı, büyük bir sorumluluk bilinci taşımak zorundadır. Yaşadığı cemiyetin değer yargılarından tutun da, uzmanlık alanına giren konular hakkında hak ve hakikatin sesi olmalıdır.

"Kurutulan Kaynaklar" isimli makale Rus edebiyatının pek çok değerli kaleminin ideolojik devlet politikası yüzünden köreltilmesine karşı yapılmış itiraz niteliğinde bir yazıdır. Güngör, Nobel edebiyat ödülü almış bir yazarın, sırf ödülü almış olmasından dolayı onu vatan hainliği ve kozmopolit olmakla suçlayan rejim despotlarını edebiyatı, sanatı marjinalleştirmelerinden dolayı tenkit eder. Klasik romanın devasa eserlerini ortaya koymuş olan Rus edebiyatının ideolojik öngörülere heba edilmesine hayıflanır. Bunun yanında genç yazarların geleneği canlandırmak için gösterdiği çabalara temas eden Güngör; Andrey Voznessenski'yi hürriyetçi genç nesli temsil eden biri olarak görür ve bu geleneğin temsilcisi olarak da onun Boris Pasternak'ı tanımış, onu

rehber kabul etmiş ve onunla temasını kesmemiş bir şair olarak niteler. *“Kendi ifadesine göre; ‘Pastrenak öldükten sonra dünyayı yaşanılmaz’ bulan bu genç şair yine ona olan sevgisinden dolayı mücadeleye devam ettiğini, büyük üstadını böylece memnun edebileceğini söylemektedir.”*

Erol Güngör’ün Cemil Meriç’le ünsiyet kurduğunu gösteren yazılardan olan **“Bu Ülke Acayip Ülkedir”** adlı makale Türk Edebiyatı dergisinin 1974 yılında çıkan 30. sayısında yayınlanmış bir yazıdır. Güngör bu makalesinde “Bu Ülke” yazarının mütebahhir oluşuna, kavramlaştırma ve meseleler hakkında sarıh bir düşünce ortaya çıkarmasından övgüyle bahseder. Cemil Meriç gözlüğüyle Türk Kültür ve Medeniyetine bakmanın öneminden bahseden Güngör, “Batı”nın da “Doğu”nun da ancak böyle temellük edilebileceğini ifade eder. *“Batı’nın bize açtığı belâyı, kendi düştüğümüz çirkefi ve yerli medeniyetimizin yüceliğini anlamak için bir Cemil Meriç olmak, hiç değilse onun usulünü kullanmak şarrtır. Batı’yı iyi bilmeyen bir insanın Batı’nın yüzüne tükürmeye hakkı yoktur; kendi medeniyetimizle övünebilmek için de Osmanlıyı her yönüyle tanımalıyız. Elbette ki herkes bu işi Cemil Meriç derecesinde yapacak bir zekâ ve bilgiye sahip olamaz, ama hiç kimsenin de ezbere konuşmaya hakkı yoktur.”*

“Pornografi ve Edebiyat” isimli makale bilimsel psikolojik çıkarımlarla kurgulanmış önemli bir yazıdır. Yazının muhtevasını edebiyat eserlerini okuyan okuyucu ile edebî eser arasında kurulan ilişkinin varlığı ve değerler bağlamındaki karşılığı oluşturmaktır. Realist romanın, her şeyi bu bağlamda olabildiğine net bir şekilde ortaya koymasının yanlışlığı ortaya konulmuştur. Hoşgörü sınırının zorlanarak, milletin ahlâkî değerlerinin tırpanlanmasının; yanlış olduğunu vurgulayan Güngör, “Batı” ile “Doğu” arasındaki değerler farkını gündeme taşır. Oldukça cesur ifadelerle meseleyi enine boyuna tartışan Güngör, “İnsanın hürriyeti adına onun alçaltılmasının” bir edebiyat olamayacağını vurgular. Yazı Türk Edebiyatı dergisinin 1978 yılındaki 60 ve 63. sayılarında bölümler halinde yayınlanmıştır.

Münevverin Aydınlığında

Entelektüel bir donanıma sahip, doğu ve batı edebiyatlarını çok iyi bilen Güngör, yaşadığı çağın sorunlarına vakıf, terkibî bir şahsiyettir. Hilmi Ziya Ülken’den dersler almıştır.¹⁰ Daha sonra Mümtaz Turhan gibi bir bilim adamının

asistanı olmuştur. 1980'lerin başında "İslâm'ın Bugünkü Meseleleri" gibi sahasında çok önemli olan bir kitap yazmış, "Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik" başta olmak üzere; kültür, medeniyet, tarih, ahlâk gibi, halen tazeliğini koruyan pek çok mesele hakkında, sosyolojik düşünce geleneğini başlatmış bir aydındır. Güngör, ileriye sürdüğü orijinal ve ufuk açıcı görüşleriyle pek çok mütefekkirin önünü açmıştır. *"Kendi toplumunun sorunlarını içeriden bir bakışla değerlendirmiş, entelektüel bir sosyolog" olarak gören Köksal Alver, onunla ilgili şu açıklamayı yapar: "Akademişyenlik ile entelektüellik arasında denge oluşturmuş, her iki yönünü besleyecek kaynaklara yakın durmuş, sürekli entelektüel dünyanın içinde yer bulmuştur. Yazan okuyan biridir. İlim erbabıyla birlikte olduğu gibi edebiyatçı, sanatçı ve düşünce adamlarıyla da bir aradadır. Dahası Halk tabakalarıyla temas halindedir. Topyekûn bir muhit değerlendirmesi vardır ve bu özellik onu kendi toplumunun referanslarına, temellerine ve dinamiklerine yakınlaştırmaktadır."*¹¹

Rus edebiyatının büyük yazarlarını okumuş, kimi zaman onlara yapılan haksızlıklar karşısında kalemini bir mızrak gibi hakikatin sinesine saplamıştır. Kimi zaman yazdığı deneme tadındaki yazılarla tenkidî düşünceye katkı yapmış; bir beyin fırtınası oluşturarak okuyanları şuurlandırmaya çalışmıştır. Yaşadığı dönemde, Türkiye'nin içinde bulunduğu kaotik ve anarşi dönemini, bizzat müşahede eden Erol Güngör; bu durumun yol açtığı kültürel erozyonu, yüksek sesle dile getirerek, aydın kesimin uyanmasına çaba harcamıştır. Erol Güngör'ü "Halis bir Türk düşünürü" olarak gören Cafer Vayni; *"yazdığı bütün yazılarının ana temasının çağdaş bir 'Türk Milli Kültürü' kurmanın gereği ve bunun yolları' olduğunu" vurgulamıştır. "Bu açıdan bakıldığında Güngör'ün yazılarının büyük ekseriyeti Cumhuriyet döneminin kritiği ve eleştirisidir. Ancak bunlar yapıcı, mantıklı, bilimsel ve onu tenkit edebileceklerin de ulaşamayacağı mükemmellikte eleştirilerdir."*¹² Erol Güngör millî kültürün muhafaza edilip korunması için müşterek kitapların okunmasından yanadır. Bu kitapların kütüphanelere alınıp okuyucunun hizmetine sunulmasının önemine değindiği **"Kütüphanecilik Üzerine"** yazısı, bu bağlamda önemli bir yazı olup, halen güncelliğini korumaktadır. O yıllarda Türk kültürünün en büyük eserlerinin yeni nesiller tarafından bilinmediğini, çünkü kütüphanelere bu kitapların henüz çevirilerinin tam manasıyla girmediği belirtir. Güngör, Evliya Çelebi'nin

Seyahatnâmesi'nden, Hz. Mevlâna'nın Mesnevi'sinden, Yazıcızâde'nin Muhammediye'sinden ve Tâberî tarihinin müşterek kültür oluşturmadaki öneminden bahseder. Bu meseleyle ilgili de Yahya Kemal'den bir anekdot aktarır. "Üstad demişler; 'Bu millet Viyana'ya kadar nasıl oldu da gidebildi?' cevabı gayet basit, diyor. Nasıl gitti? Pilav yiyerek, Mesnevi okuyarak gittiler." cevabını verir. Güngör; "Bir milletin büyük muvaffakiyetler elde etmesi ancak onun birlik halinde çalışması ile mümkündür. Birlik, temin eden de bunların arasında müşterek kültürü yaratacak kitapları" hükmüyle meseliyi özetler.

Erol Güngör okumanın erdemine inanmış bir münevver olarak, bağlı bulunduğu milletin kültürel değerlerini savunan; ama haksızlıklar karşısında da susmayan bir insandır. Nitekim "Batı'nın "iş ahlâkı" nı almadığımız için, yerinde saydığımızı belirten Güngör; "Batı'nın "adalet", "hürriyet", "refah", "insan hakları", "basın ve yayın ahlâkı" gibi hususları, çoktan aşmış bir yapıda olduğunu belirtir.¹³ Güngör, şayet millet olarak ileriye dönük bir atılım yapılacaksa, "Batı'nın yaptığı manevî kalkınmanın bir benzerini, bizim de yapmamız gerektiğini söyler. Güngör, yazdığı makaleler, kitaplar ve yaptığı sohbet ve tenkitlerle, insanımızı şuurlandırmanın ısrabını, o kısacık ömründe derinlemesine yaşamış bir insandır. Önder Göçgün'ün ifade ettiği gibi; "Her eserinde 'mesleğinin bilgilerini ve metodunu, Türkiye'nin meselelerine uygulayarak, Türk aydınlarının dikkatine sunmak' vazifesini üstlenmiş ve bunu, en mükemmel şekilde ortaya koymuştur."¹⁴ Edebiyatçı olmamasına rağmen ele aldığı mevzular, edebiyat-sever bir düşünür tarafından kaleme alınmış, geniş muhtevalı yazılardır. Bu yazıların kimilerinde karşımıza çıkan tenkit içerikli ifadeler ise Güngör'ün münekkit yanını ortaya koyduğu gibi, sahaya olan hâkimiyetinin de bir göstergesidir.

1 -Faruk Karaarslan-İbrahim Nacak; "Erol Güngör Düşüncesinde Muhafazakâr Temalar", Muhafazakâr Düşünce, Ocak-Şubat-Mart 2014, sayı:39, s.48.

2-Edibe Sözen; "Erol Güngör'e Göre Milliyetçilik ve Modernlik/Çağdaşlık Algısı", Türkiye Cumhuriyeti Düşünce Tarihinde İz Bırakanlar-1, editör: Mustafa Atiker, Keçiören Belediyesi Yayınları, İstanbul 2013, s.172.

3 -Altan Delioğlan; Türk Yurduunun Bilgeleri, Timaş Yayınları, İstanbul 2009, s.23.

4 -Kibar Ayaydın; "Akademiden Halka İnen Bilge Rektör:Prof.Dr. Erol Güngör", Akpınar, Mart-Nisan 2002, Sayı:2, s.19.

5 -Yılmaz Özakpınar, Kültür ve Medeniyet Üzerine Denemeler, Ötügen Yayınları, İstanbul 1998, s.50.

6 -Edibe Sözen; Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce-Muhafazakârlık, İletişim Yayınları, 3.baskı, İstanbul 2006, Cilt:5, s.206,221.

7 -Mümtaz'erTüköne; "Erol Güngör'de Temel Kavramlar", Türkiye Cumhuriyeti Düşünce Tarihinde İz Bırakanlar-1, editör: Mustafa Atiker, Keçiören Belediyesi Yayınları, İstanbul 2013, s.176,176.

8 -Beşir Ayvazoğlu; "Edebiyat Adamı Olarak Erol Güngör", Tanındığı'ndan Hıra Dağı'na-Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar, Kapı Yayınları, İstanbul 2009, s.264,265.

9 -Erol Güngör; Sosyal Meseleler ve Aydınlar, hazırlayanlar:R. Güler-E. Kılınc, Ötügen Yayınları, 2.baskı, İstanbul 1996. (Edebiyata Bakış, s.103-218.). Yazı içinde kullanılan alıntılar kitabın bu baskısından alınmış olup, ayrıca dipnot verilmeyecektir.

10 -Beşir Ayvazoğlu; Defterimde 40 Suret, Ötügen Yayınları, İstanbul 1997, s.123.

11 -Köksal Alver; "Erol Güngör'ün Sosyolojik İzdüşümü", TYB Akademi Dergisi, Eylül 2013, Sayı:9, s.102.

12 -Cafer Yayni; Erol Güngör, Alternatif Yayınları, Ankara 2002, s. 101,103.

13 -Erol Güngör; "Cemiyetimizde Kültür Değişimleri", Devler Konuşuyor, TEV Yayınları, İstanbul 2002, s.177.

14 -Önder Göçgün; "Eserlerinin Işığında Prof. Dr. Erol Güngör", Türk Edebiyatı, Haziran 1986, Sayı:152, s. 15.

EROL GÜNGÖR'Ü ANARKEN

Nizamettin YILDIZ

"Yeni bir İslam medeniyeti de elbette ilim, fikir ve sanat eseri yaratanların omuzlarında yükselecektir."

(İslamın Bugünkü Meseleleri, Erol Güngör, S.248)

Ülkemiz ve İslam dünyası bir yığın sorunla uğraşiyor. Bu sorunların çözümü iddiasıyla bazı oluşumların ortaya çıktığını görüyoruz. Ortalıkta kulaktan dolma bilgiler, menkıbeler, doğruluğu- yanlışlığı üzerine düşünülmemiş ve nesilden nesle aktarılmış nakiller dolaşiyor. Ve olaylara slogancı yaklaşımlar söz konusu. Karşılaştığımız sorunların çözümü için çıkış yolumuz veya bakış açımız ne olmalıdır?

"Türkiye'de hiç bir dini doğma, aydınların vehimleri ve peşin hükümleri kadar tehlikeli olmamıştır..." diyerek farklı bir aydın profili çizen 1983 yılında kaybettiğimiz değerli bilim adamı Prof.Dr. Erol Güngör'ün eserleri ve bu eserleri meydana getirirken izlediği yol bize birçok konuda ışık tutmaktadır. Onun "İslamın Bugünkü Meseleleri" ve "İslam Tasavvufunun meseleleri" adlı eserlerinden edindiğim bilgilerden yola çıkarak Erol Güngör'ün bazı düşünceleri ve izlediği yöntem konusu üzerinde duracağım.

Genel olarak, onun, önce meseleleri bilimsel olarak ele aldığını ve olayların köküne indiğini, karşılaştırmalar yaparak mevcut anlayışlara aykırı da olsa kendi düşüncelerini cesaretle ortaya koyduğunu görüyoruz. Bu eserlerden yola çıkarak şunlar söylenebilir:

"İslamın Bugünkü Meseleleri" adlı eserinde; İslam, Hristiyanlık, Brahmanizm, Budizm vb. milyonlarca mensubu olan dinlerin özünü ve mesajını ortaya koyuyor. Sonra da bu dinler arasında karşılaştırmalar yaparak gelecekte hakkında düşüncelerini belirtiyor. İslam'ın özünün çok sağlam olduğunu, eskimez bir kitap olan Kur'an'a dayandığını, insanlığı kurtuluşa ulaştıracak tek din olduğunu ifade ediyor.

Günümüzde bunları yapacak aydın kadroların ve kurumların yetersizliğini belirtiyor. İctihat kapısının kapalı olduğu algısını eleştirerek bu

anlayıştan dolayı "hukuk" alanında toplumsal gelişme ve değişmelerin beraberinde getirdiği sorunların çözümü için yeni kanunların yapılamadığını ve zorunlu olarak Batı hukukuna yöneliş olduğunu dile getiriyor. Tanzimat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerine eleştiriler getirerek şunları söylüyor: "Osmanlılarda Tanzimat'tan itibaren Batı tesirinin sâdece kültürel, siyasî veya iktisadî münâsebetlerle dolaylı bir şekilde değil, doğrudan doğruya diplomatik kanallarla da geldiğini hepimiz biliyoruz." (S.92)

"Kanun ve Laiklik" başlıklı, 1966 yılında yayımlanmış bulunan bir yazısında lâiklik adına nice traji-komik hâdiselerin meydana geldiğini belirten Erol Güngör bu konuda da şunları söylüyor: "Lâiklik din ve devletin ayrılması demek olursa önce bu ayrılığın yapılması, sonra dinin ve devlet işlerinin sınırlarının bilinmesi ve en mühimi, dinin ne olduğunun iyice bilinmesi gerekir."

"İslam Tasavvufunun Meseleleri" adlı eserinde de "Tasavvuf" düşüncesini bilimsel bir metotla irdeliyor. Tasavvufun tarihi gelişimini, doğu ve batıdaki düşüncelerden hangi derecede etkilendiğini ve bu etkilenme sonucu ortaya çıkan durumları belirterek şöyle diyor: "İslam tasavvufu, kaynağında ve seyri esnasında birtakım yabancı tesirler almış olsa bile esas itibariyle İslam karakteri taşımaktadır. Bu haliyle tasavvuf bizim medeniyetimizin çok kıymetli bir parçasını teşkil eder." (S.220)

Bunun yanında tasavvufu birlikte gelen atalet ve şeyhin sözünden çıkmamanın getirdiği sorunlara dikkat çekerek; "İslâmci genç kitlelerin sâhip buldukları büyük potansiyeli tasavvuf girdâbında hebâ etmeleri tehlikesine karşı uyanık olmak zorundayız." der.

Tasavvuf bağluları ve tasavvuf karşıtları birbirlerine saygı göstermeli kendilerinin tek hakikat olduğu yanlına düşmemelidirler.

Her iki eserin sonundaki dipnotlar ve konuyla alakalı âlimlerin eserlerinden seçkilerin, bu kitaplara farklı bir boyut ve ciddiyet getirdiğini de belirtmemiz gerekir.

Değerli bilim adamı Erol Güngör'ü rahmetle anıyor ve ülkemizin böyle aydınlara çok ihtiyacının olduğunu ve bu gibi aydınların yetişmesi için gerekli çalışmaların yapılmasının şart olduğunu düşünüyoruz.

HAYALİMDEKİ ŞEHİR

İsmail ÖZMEL

Hayalimde bir bahar mevsimi yaşıyor şehir.
Bir akşam çıktım yollara
Parklardaki manzara uyandırdı beni.
Akaysa, çınar ve yapraklar
Birleşmiş aynı kaderde.

Hayalimdeki şehir, mevsim, hava, yıldızlar
Nerde hiç bitmeyecek zamanlar?...
Her biri bir dalın ucunda
Sallanan havalı yapraklar.
Bitmeyecek sandığımız bahar
Solmayacak sandığımız çiçek
Dalları süsleyen manzara
Ve benim hayalimi süsleyen ölmezlik.
Sen kaç defa düşsen de yere
Hayalimde yeşil ve zindesin.
İstediğin mevsimi tahayyül et
Hangi duygular içinde olursan ol
Benim sevgim seninledir.
Benim hayalimde hep genç ve güzel.

Hayalimde bir bahar mevsimi yaşıyor şehir
Değişen renkler ve şekiller.
Sevgi ve dostluklar baki.
Ben sizleri seviyorum
Biliyorum siz de beni seviyorsunuz.
Müsterih ol, müsterih uyu
Ey güzel şehir!
Sevenlerin ellerinde
Ve hayalinde.

SIĞINDIM

Murat ALP

Kışın üşümüş güvercin misali,
Uğurumla pencerene sığındım.
Beş parası olmayan kul misali,
Dilenmeye mabedine sığındım.

Aşkımsın zannedip bastım bağırama,
Dediğin sözlerin gitti ağrıma,
Derman bulunmaz tarifsiz ağrıma,
Tabip deyip ellerine sığındım.

Değeri yok bir mal gibi atıldım,
Parçalandım köşe bucak saçıldım,
Pahasından çok ucuza satıldım,
Tüccar sanıp pazarına sığındım.

Mültecidir garip gönlüm mülteci,
Hangi gönle girse oldu dilenci,
Görmedim hiç varlığı ve sevinci,
Umut deyip vicdanına sığındım.

Sürgünüm sana, halim ne olacak,
Hangi tavrın bana kucak açacak,
Umarım kolların dostça saracak,
Kardeş deyip insafına sığındım.

Kanatları kırık kuşum uçamam,
Yabancıyım kimselerle olamam,
Buralarda konacak dal bulamam,
Yuvam deyip kovuğuna sığındım.

BİR AŞKA GECİKMEK

Ali İnsan KOLCU

sesimi sakladığım dehlizlerden çıkarsam
 çekilse gözlerimin sisleri, kurtlar çekilse
 dallarında bir sonbahar, rüzgârında yaprak kokusu
 bir nilüfer, sudaki yalnızlığına bakıp
 kapıları aralayıp bir fikrin ortasında
 sesimi sakladığım dehlizlerden çıkarsam

çocuk olsam

ve yine dönsem yaralı bir asker gibi sılama
 çantamda eskimiş bir yâr mendili, bir tutam
 siyah kehribar
 yavuklum, yağmurum, yenilgim, nakışım
 camlarda asılı bıraktığım efkârli bakışım

orada olmayacaklar şimdi

sesimi sakladığım dehlizlerden çıkarsam
 aşka ve acılara götüren gizli patikalardan
 gecikmiş gençliğimde saklı heyecanlara,
 ulaşısam kendi tenhalığımda kendi krallığıma
 sesimi sakladığım dehlizlerden çıkarsam

o mahçup, o tedirgin mektepli olsam

ve şimdi, herşeyimi bir denizin kıyısına terkettim
 acıları yükledim yorgun bir albatros gibi
 hatıralar dindirir mi geçmiş fırtınaları
 bu rüzgâr yetişir mi bir sevda limanına

menzilem uzaklar şimdi

sesimi sakladığım dehlizlerden çıkarsam
 hayatın ortasında gönlümü pazar kılsam
 kaçmasam, ağlamasam, bir suçlu gibi
 kendimi ihbar etmesem yine kendime

KANADI KIRIK

Murat SOYAK

koca çınar yapraklarını döktü
güzün halleri, kapandı kapılar
garip yolcunun yaşadığı hüznün
inceden çağıldayan su
-kuşlar geldi, bir sen gelmedin

taşlı tarlada el emeği, alın teri
yoksulluğu aşan gökçe umut
bir varmış bir yokmuş günler
anne sığağında güzel ev
-eller geldi, bir sen gelmedin

duvarın çöktüğünü gördüm
karalar bağlamış şehirde
solgun gül gibi çocuklar
neredesin can yoldaşım
-kar kış geldi, bir sen gelmedin

RENKLİ YAĞMURLAR ALTINDA

Mehmet Baş

Hayat sınavında devamsızlıktan kalan var mı?
Kaç papaz çıkar yalnızlığın iskambilinden
Bunun için kurşunlara yaslanır intihar melankolileri
Yaşamadığımız için ölmez miyiz çoğu zaman

Yükseklerde yanan kırmızı bir mumun alevinde
Kendi kendine küsenler ölünce barışır lar mı?
Ruhun ikametgâh ilmühaberini sorarken
Fanilik ırmağıyla bir sonsuz denize karışır lar mı?

Eski bir filmin siyah beyaz sokaklarında kayboldum
Renkli yağmurlar yağdı yalnızlığıma
Gülden incinenlerin avlusunda volta atarken
Bir Mansur geldi suskunluğuma

Kısa düşüncelere uzun cümleler kuruyorum
Upuzun düşünceler içinde susuyor susuyorum
Kalbimi bu kaldırıma bırakıp da giden sen misin?
Taştan bir heykel gibi nasıl da duruyorum

Eşyanın ömrü bizden daha uzunmuş
Kalbimse bir biblo gibi kırılmış köşelerde
Ömür boyu kefenlenerek birikmiş gömleğim
Bir idam mahkûmu gibi sallanıyor tellerde

Ben ölümü uzun süredir cebimde gezdiriyorum
İstesem bir çekirdek gibi çitleyebilirim onu
Çarşı iznine çıkmış bir asker gibiyim dünyada
Verirseler teskeremi çeker giderim buralardan

ÖMRÜN SARI RENGİ

Erdal NOYAN

Yalpalıyorsun ne yana gitsen
Doğrusuz yürüyorsun
Argınsın

Hep sarı rengindesin ömrün
Yanlış soruların yılgın cevaplarında
Bunalıyorsun

Soğuk vuruyor çiçeği
Savuruyor kelebeği fırtına
Dağlıyorsun.

23 NİSAN

Celil ÖZEN

Yine gelmiştir bahar,
Yine gelmiştir Nisan
Haydi gülün çocuklar
Bugün 23 Nisan

Cehalettir hep susan
Bilimdir bak konuşan
Konuşun siz çocuklar
Bugün 23 Nisan

Mevsim bahar, ay Nisan
Sevgi dolu hep insan
Gülümseyin çocuklar
Bugün 23 Nisan

Yerlere ayak basan
Göndere bayrak asan
Ey sevimli çocuklar,
Bugün 23 Nisan

GÖNLÜMDEKİ BURSA

Ali Rıza MALKOÇ

Bir sevdadır Bursa, sarılamadım
Dört yıl ayrı düştüm, özledim seni
Yirmi yıl koynundan, hayata bakıp
Hep hayranlık ile, izledim seni

•
Çözüldü dilimiz, türküler ile
İlhamınla geldi, şiirler dile
Yaşıyorduk mahzun, gönül gönüle
Aşkın aleviyle, sözledim seni

•
Anlaşılmaz, anlamayan insanlar
Çile çile inlemeyen insanlar
Yanık nağme, dinlemeyen insanlar;
Ne bilsin onlardan, gizledim seni

•
Mekân önemli de, dost değer katar
Kader bir gül gibi, dikenini batır
Kıymet bilmeyeni, uzağa atar
Doksan hicranıma, yüzledim seni

NE KADAR OKUR-YAZARIZ?

Genç Osman GEÇER

Okur-yazarlık eğitimin en temel becerisidir. İlkokula başlayan bir birey daha birinci sınıfta öncelikle okuma ve yazma becerisini kazanmak ve ondan sonra yoluna devam etmek zorundadır. Bu aşamaları başarı ile tamamlayan ve temel eğitim kurumlarından mezun olan bireyler okur-yazar olarak tanımlanmakta ve istatistiklere de böyle yansımaktadır. Peki, durum gerçekten böyle midir? Herhangi bir temel eğitim kurumunu başarı ile tamamlayıp mezun olan her kişi gerçekten okur-yazar mıdır? Daha doğru bir ifade ile bu kişiler gerçekten okuyup yazmakta mıdır? Yoksa sadece istatistiklere böyle yansıdığı için ortaya yarıltıcı bir sonuç mu çıkmaktadır? Okur-yazar oranı ile okuma-yazma alışkanlığı arasında sarsılmaz bir ilişki olduğuna göre ve okuma ve yazma eylemi süreklilik bildirdiğine göre “okur-yazar” tanımının yeniden yapılması gerekmektedir. Bu yeni tanım belki şöyle olmalıdır: “Günlük mutlaka yeni bir şeyler okuyan ve mutlaka bir şeyler yazan kimseye okur-yazar denilir.” Bu yeni tanım esas alındığında ise aslında istatistikleri de alt üst edecek bir veri ile karşılaşırız ve bu tam bir felakettir. Günlük yeni bir şeyler okuyan ve yazan ve bu eylemi alışkanlık haline getirenlerin oranı şaşırtıcı bir biçimde çok düşük seviyelerdedir. Böyle bir araştırma yapmanın ve tam doğru sonuçlar elde etmenin güçlüğü ortadadır, ancak yaklaşık bir rakam telaffuz etmek gerekirse Türkiye’de dergi okuma oranı % 4 Kitap okuma oranı % 4,5 Gazete okuma oranı % 22’dir. Oysa radyo dinleme oranı % 25, televizyon seyretme oranı ise % 94’tür. Dikkat edilirse bu istatistiklere yazma oranları yansımamıştır. Eğer yansiyacak olsaydı herhalde % 2-3 civarlarında acı bir sonuçla karşılaşacaktık. Bu yaklaşım üzerine şu soru kaçınılmaz olur: Türk toplumu neden okumuyor ve yazmıyor?

Okur-yazarlıktan uzak durmamıza etki eden pek çok sebep saymak mümkündür.

Okumak ve yazmak isteyen için, yani meraklısı ve heveslisi için belki

önem arz etmeyebilir, ancak bu sorunun başında ekonomik sebepler gelmektedir. “Okumak isteyen simide talim eder, yine okur.” şeklindeki bakış açıları ve değerlendirmeler konunun aslını görmemekten kaynaklanmaktadır. Bilgi çağında yaşıyoruz ve her an her şeyi mukayese etme imkânımız var. ABD’de en çok satanlar listesinde piyasaya çıkan bir kitabın satış fiyatı ile Türkiye’de çok satanlar listesinde yer alan bir kitabın satış fiyatı arasında ciddi uçurumlar var. Bir misal verecek olursak, 2009 yılında ABD’de çok satanlar listesinde yer alan bir kitabın satış fiyatı 7 \$ iken (Dolar o günlerde 1.70 kr. civarında idi) Türkiye’de çok satan bir kitabın fiyatı yaklaşık 20-25 tl civarında idi. Baskı ve cilt kalitesinden söz etmiyoruz. O da ayrı bir sorun elbette. Bu oran orada yaklaşık 2 kitaba tekabül ediyor. Az sonra ABD’deki kitap okuma oranlarını verdiğimizde bu hesap hatıra gelecektir. Diğer ülkelerden ve kitap fiyatlarından uzun uzun söz edilebilir elbette ama sanırım meramımızı anlatabildik. Az okumamızın önünde ekonomik durumdan kaynaklanan bir sorun var.

Bir diğer sebep okuma ve yazma için uygun ortam ve zamanın yokluğudur. Şu sözü pek çoğumuz duymuşuzdur. “İngilizler tramvayda bile kitap okuyor.” Elbette doğru bir söz. Biz de tramvayda bir şeyler okuyoruz, ama İngilizler gibi kitap değil. Biz tramvayda lanet okuyoruz. Her yolculuk bir işkenceye dönüşüyor. Kimi can emniyeti, kimi mal emniyeti kimisi de başka endişelerden okumaya değil zaman ayırmak okuma fikrine bile zaman ayıramıyor. Bu durum sadece tramvay için değil elbette, toplu taşıma araçlarının pek çoğunda durum maalesef böyle. Büyük şehirlerde durum böyle ama küçük şehir ve kasabalarda neden okunmuyor? Oralarda da mesafe kısa, yolculuk 30 dakika bile sürmüyor. Siz okumak istesenez yanınızda bulunan kişi veya kişiler sohbet etmek arzusuyla sizi size bırakmıyor. O halde toplu taşıma araçlarında kaybettiğimiz kıymetli saatler böylece heba oluyor ve okunup yazılmıyor.

Evlerde şahsi kitaplığın yokluğu ve her şey için özel bir zaman planlanırken okuma ve yazma için özel bir zamanın oluşturulmaması da okur-yazarlığımızın önündeki diğer bir engeldir. Evlerimizin halleri ortada. Hafta içinde ancak akşam, o da geç bir saatte evine ulaşabilen ebeveynler diğer işler bittikten sonra televizyon karşısına geçip o akşamın TV dizisini bütün bir ev

ahalisi ile seyretmeyi adeta bir vazife biliyor. Çocuklar üstünkörü tamamladıkları ödevleri dolayısıyla ödüllendirilmiş oluyorlar. Okula giden çocuklarımızın da ödevleri arasında okuma ve yazma becerisiyle ilgili yok denecek kadar az ödev vardır. Daha çok test ödevleri verildiğinden onlar da bu beceriyi kazanamadan yola devam ediyorlar. Hülâsa dizi bittiğinde çocuklar oldukları yerde uyumuş, ebeveynlerin üzerine çöken uyku sisleri geceyi bitirmiş oluyor. Hafta içinde hemen her günün akşamında program bu minval üzere devam edip gidiyor.

Hafta sonlarının iyi değerlendirilmemesi okur-yazarlığımızın önünde başka bir engeldir. Hafta sonları malum, dışarıya çıkmak ve mutlaka alışveriş merkezlerini ziyaret etmek kaçınılmaz bir alışkanlıktır. Bu sırada bir kitapçıya uğranılır mı bilinmez. Çocuklar oyuncakçıya, büyükler ise mağaza vitrinlerine baka baka günü bitirirler. Alışverişe çıkan aileler, eğer okulda öğretmen bir kitap veya defter istemediyse, maalesef kitap, dergi vs. almayı pek düşünmezler. Kitap lüks değil, gereksiz görüldüğünden bir türlü hatıra gelmez ve alışveriş listesine dâhil edilmez.

Okur-yazarlığı bizlere öğretenlerin yeteri kadar okuyup yazmıyor olmaları okur-yazar olmayışımıza etki eden sebeplerden sayılabilir. Araştırmalar öğretmenlerin % 8'inin hiç kitap okumadığını, %39'unun okuma konusunda sorulan soruya cevap vermek istemediği ve maalesef %28'inin de ayda sadece bir kitap aldığını, dikkat edilsin lütfen okuduğunu demiyor aldığını diyor, ortaya koyuyor. Oysa öğretmek için yola çıkanların öğrenmekten geri durmaması gerekiyor. Bu konuda söylenmiş özlü sözleri peş peşe sıralayacak olsak uzun bir liste çıkar ortaya. Birkaçını hatırlayalım sadece: "Öğreten öğrenir." veya "Öğreterek öğreniyorum, yazarak düşünüyorum.". Okuma-yazma, öğretme, öğretmenlik gibi kavramlar anıldığında akıllara sadece Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sevgili öğretmenlerimiz geliyor. Onlar da bu işin içinde ve ilk adımında yer alıyorlar elbette. Ancak bir de akademisyenler var. Yani üniversitede derslere giren hocalar. Kondurmak istemiyoruz ama onların da durumu maalesef içler acısı. Bu konuda da bir araştırma var. Sonuç yine çok üzücü ve düşündürücüdür. Gazi Üniversitesinde 1915 öğretim elemanı hakkında yapılan araştırmaya göre öğretim elemanlarının

%21,9'u sadece akademik yayın okuyor, %56,2'si ise ayda bir-iki kitap okuyor.

Niğde Üniversitesi üzerine benzer bir araştırma 2011 yılında Sosyolog Doç. Dr. Özden ÖZBAY tarafından yayınlandı. Bu araştırmada çok dikkat çekici veriler var. Birkaçını buraya almak istiyorum. Verilerden biri "Türkiye'de Bilimsel Kongrelerde Aktif Olarak Akademik Konuşma Yapma Sayısı" üzerinedir ve sonuç şu şekilde olmuştur: "Öğretim elemanları ve okutmanlara Türkiye'de bilimsel kongrelerde toplam kaç kez aktif olarak konuşmalar yaptınız? sorusu sorulmuştur. Hiç katılmadım diyenlerin oranı %71,4'tür. Bir-iki kez diyenler %22,9 ve üç-beş kez diyenlerin oranı ise sadece %4,3'tür. "Boş zamanlarınızda en çok ne yaptınız?" sorusuna ise katılımcıların %20'si "Kitap, gazete ve dergi okudum." cevabını vermişlerdir. "Ev veya üniversitedeki kitaplığınızda, akademik ve akademik olmayan yaklaşık toplam kaç kitabınız var?" diye sorulmuş ve katılımcıların %30'una yakını 50-100 adet arasında kitaplarının olduğunu söylemişler. Öğretmeni okumayan ve yazmayan, akademisyeni okumayan ve yazmayan bir ülkenin okur-yazarlık oranı nasıl yükselecek ve bu sorunun üstesinden nasıl gelinecek? Şu söze sığınmak artık imkânsız: "Hocanın dediğini yap, yaptığını yapma!". Hoca her zaman ve her yerde rol modelidir. Hocanın yaptığı yapılır, ama dediğinin yapıp yapılmadığı tartışılır. Galiba işe eğitimciler, öğretmenler, akademisyenlerden başlamak gerekiyor.

Geleneksel hayat tarzımız da okur-yazarlığımızın azlığına etki eden faktörler arasında sayılabilir. Türk milleti cemiyetçi bir toplum yapısına sahiptir. Yahya Kemal'in de söylediği gibi bu durum Türkleri sohbet kültürüne ve sohbet ederek iletişim kurmaya sevk etmiştir. "Namazın olur amma, sohbetin kazası olmaz." sözü bu sosyal yapının en veciz ifadelerindendir. Gerçekten de sohbeti seviyoruz. Yarenlik etmek, bizi bize bağlayan, aramızdaki dostluk ve kardeşlik bağlarını güçlendiren, tabiri uygun ise saflarımızı sıklaştırıp bizi ferdiyetçi bir yapıya düşmekten koruyan en önemli yönlerimizden biridir. Genelleme cümlesinde de bir paradoks olmakla birlikte Batı toplumları ferdiyetçi iken Doğu toplumları daha çok cemiyetçidir, denilebilir. Doğu toplumlarının cemiyetçiliği sohbet kültürünü, Batının ferdiyetçiliği ise bireyin kendisi ile baş başa kalma alışkanlığını dolayısıyla da okuyup yazma becerisini geliştirmesine

yol açmıştır, denilebilir. Sohbet kültürü modern zamanlardan evvel çok önemli bir fonksiyon üstlenmiş ve toplumun okuyup yazan önderleri, bilgeleri, aksakalları çeşitli kültür mahfillerinde birikimlerini sohbet etmek suretiyle sohbet halkasında bulunanlara aktarmışlardır. Ancak modern hayat bu halkayı dağıtıp bizi de ferdiyetçi bir topluma dönüştürmeye başlayınca sorun ortaya çıkmıştır. Yani artık sohbetin etki alanının oldukça daraldığı, dedelerin, ninelerin torunlarına bir şeyler aktarma imkân ve fırsatının kalmadığı; âlimlerin ilimlerini istifadeye sunabilecekleri bir mahfilin bulunmadığı; hocaların cami dışında cemaatle sohbet imkânı bulamadığı; öğretmenliğin, üniversite hocalığının belli sınırlar içerisine hapsedildiği bir dünya var artık önümüzde. Geleneksel hayattan modern hayata geçişte sohbetin yerine okuma ve yazma alışkanlığını koyamadığımız için sorun gündün güne büyümüştür.

Okuma ve yazmayı bir boş vakit değerlendirme meşguliyeti olarak görmek de bu alışkanlığı doğru düzgün edinememiş olmamıza etki etmiştir, etmeye de devam etmektedir. Oysa okuma ve yazma meşguliyeti boş zamanları değerlendirme işi değildir. Okumak ve yazmak bizzat önemli bir iştir. Okumak ve yazmak için aksine özel zamanlar ve özel çabalar gerekir. “Boş zamanlarınızda neler yaparsınız?” sorusunun cevabı “kitap okurum”, “bir şeyler yazarım” şeklinde olmamalı. Ya böyle bir soru hayatımızdan çıkarılmalı veya cevap değiştirilmelidir.

TV seyretme oranlarına bakıldığında bunun da bizi okumak ve yazmaktan alıkoyduğunu rahatlıkla görebiliriz. Yapılan araştırmalar TV seyretme oranımızı %94 civarında gösteriyor. Bu çok önemli bir veridir ve düzeltilmesi için acilen ve çok ciddi tedbirler alınması gerekir. Siyasi partiler bu oranları aşağıya çekecek planlar geliştirmeli ve propagandalarında bu oranı aşağıya çekmeyi vaat eden tekliflere yer vermelidir.

Kütüphanelerin işleyiş biçiminin de okur-yazarlığımızın tam anlamıyla gelişmemiş olmasına etki ettiğini düşünmek yanlış olmaz. Kütüphanelere gidenler genelde üniversite çağındaki gençlerimiz. Bunların çok az bir kısmı kütüphaneden gerçekten istifade etmek için gidiyorlar oralara. Daha çok bir ders çalışma yeri olarak görülüyor kütüphane. Test çözme ve bir işe girebilme sınavına hazırlanma yeri. Bu da çok acıdır. Kütüphaneler yakın zamana kadar

elektronik imkânlarla donanmış değildi. Hâlâ da bazıları böyle imkânlardan yoksun ve okuyucu hizmetleri maalesef istenilen ve cezbedici seviyede değil.

İstatistik veriler tek başına bir anlam ifade etmiyor gibi görülebilir ama iyi okunduğunda pek çok ipucu ve ön bilgiyi içinde barındırır. Okumazlığımızı ve kitapla olmayan münasebetimizi ortaya koyan birkaç çarpıcı sonuç:

Japonya'da toplumun % 15'inden fazlası, Amerika'da toplumun %12'sinden daha fazlası, İngiltere ve Fransa'da ise toplumun ortalama % 20'sinden fazlası düzenli kitap okurken, Türkiye'de bu durum sadece % 0,01, yani on binde bir civarındadır.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Rapor'unda kitap okuma oranında, Malezya, Libya ve Ermenistan gibi ülkelerin de içinde bulunduğu 173 ülke arasında Türkiye 86. sıradadır.

Bir Japonya bir yılda ortalama 25 kitap okuyor. Bir İsviçreli bir yılda ortalama 10 kitap okuyor. Bir Fransız bir yılda ortalama 7 kitap okuyor. Türkiye'de 6 kişiye yılda 1 bir kitap düşüyor. Türkiye'de okuma alışkanlığına sahip olan kişi sayısı ortalama 40 bin kişi kadardır.

Bu rakamlar üç aşağı beş yukarı değişebilir ve güncellenebilir. Ama değişmeyen bir gerçek varsa o da okuma ve yazma alışkanlığımızın dünya ile boy ölçüşecek seviyede olmadığı ve bunun düzeltilmesi için daha pek çok çaba sarf edilmesi gerektiğidir.

Kitap okumayan bir ülkenin çocuklarına ne iş yaptıklarını sorarsanız size verecekleri cevap çok manidardır: "Okuyorum.". Okumayan bir toplumun çocukları öğrenciyim yerine, okumadıkları ve okumayı sevmedikleri halde nasıl olup da okuyoruz diye cevap veriyorlar, bu durum bana çok ironik geliyor.

"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" diyen kutsal kitabımız bileni üstün tutuyor. Bilmek, öğrenmek ise önemli bir yönüyle okumakla mümkündür. İlim sahibi olmadan fikir sahibi olunabilir mi? Olunsa bile ona fikir denilebilir mi? O halde okumayanlar, yoksa kendilerini "Oku" emrinin muhatabı olarak görmüyorlar mı?

KÜLTÜR SANAT HABERLERİ

Bizim Ece 13. Salihli Şiir Şölenine İsmail ÖZMEL Katıldı.

Soldan Sağa: Sevgi AYVERDİ-AKKOÇ, Mustafa TOGA, Murat SOYAK, Abdülkadir GÜLER, İsmail ÖZMEL

Bizim Ece dergisinin organize ettiği 13. Salihli Şiir Şöleni gerçekleşti. Zafer Keskiner Tiyatro salonunda gerçekleştirilen 13. Salihli Şiir şölenine, Salihli dışından katılan şairler: Hasan Akar (Tokat), Av. İsmail Özmel (Niğde), Av. Dilek Özyanar (İzmir), Emine Akar (Tokat), Murat Soyak (Niğde), Abdulkadir Güler (Söke), Mahir Gürbüz (Elazığ), Miyaser Gülşen (İstanbul), Zekiye Yıldırım (İstanbul), Ahmet Tevfik Ozan (Elazığ), Mahmut Hasgöl (Tokat), Tülay Aydın (Antalya), Sündüs Arslan-Akca (Tokat), Talat Ülker (Gümüşhane), Şerife Sezgin (İstanbul), İsmail Sezgin (İstanbul), Salihli Sanat Dostlarından Ahmet Otman, Gülgün Yalvaç, Sedat Güney, Mustafa Toga, Alim Yavuz, Cihat Yakar, Hüseyin Karaman, Osman Sağbaş, Yaşar Yıldız, Cem Yıldırım, Erol Aktaş, Hakan Dirgen, Veli Akkoç, Sami Özdemir, Ahmet Boztaş, Hasan Ulaş, Osman Özel, Gülgün Efe-Solmaz, Emine Uysal, Nezaket Özdemir, Sevgi Ayverdi-Akkoç, Hatice Değirmenci-Dirgen.

SALİHLİ OKUR-YAZAR BULUŞMASI

Bizim Ece Dergisinin organize ettiği şiir şöleni için yurdun dört bir köşesinden gelen şairler öğrencilerle buluştu.

Şairler Öğrencilerle Buluştu

Şairler, Salihli Sekine Evren Anadolu Lisesi öğrencileri ile şiir, edebiyat, sanat üzerine sohbet ettiler.

Okul konferans salonunda gerçekleşen "Şairler Öğrencilerle Buluşuyor" paneline ilgi yoğun oldu.

Sekine Evren Anadolu Lisesindeki programa İsmail Özmel, Mustafa Toga, Abdülkadir Güler, Murat Soyak ve Sevgi Ayverdi-Akkoç katıldılar ve edebiyat-kültür-sanat üzerine sunum yaptılar, ardından birer şiir okudular. "Şairler Öğrencilerle Buluşuyor" panelini yöneten İsmail Özmel; Yunus Emre konulu sohbetinin ardından "Sevgili öğrenciler içinizde mutlaka şiir, hikaye, makale yazarlar vardır. Lütfen o küçük notları saklayınız. Gün gelir kusurlarından arındırıp okuyucularla paylaşabilirsiniz, diye tavsiyelerde bulundu."

Edebiyat panelinin soru cevap bölümünde konuşmacılar soru yağmuruna tutuldular. Sekine Evren Anadolu Lisesi 9. Sınıf öğrencisi Sinan Tosun, şiirini okurken salonu dolduran okul arkadaşları arasında duygulu anlar yaşandı.

Programın sonunda Bizim Ece Dergisinin hazırladığı plaket okul müdürü Halil İbrahim Yaren adına Müdür Başyardımcısı Said Gürkan'a verildi.

Gurur Veren Bir Başarı

Dr. Selçuk Özmel yılın hekimi seçildi.

İnsan hayatının kutsallığına inanarak, sevgi ve sabırla mesleğini icra etmesi ve Halkımızın sağlığı adına gösterdiği samimi gayretlerinden dolayı "Yılın Hekimi (2016)" olarak seçilen Dr. Selçuk ÖZMEL'e Sayın Sağlık Bakanı Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU tarafından gönderilen belge, Halk Sağlığı Müdür vekili Dr. Ertan Değirmencioğlu tarafından kendisine verilmiştir.

Dr. Selçuk Özmel'i başarısından dolayı kutluyoruz.

AHMET OKTAY'A VEDA

Refik ERDEN

"ayrılık bilemem ne zaman gelir
sen bir okul defteri getir bana
çünkü sadece yazmak tesellidir
çektığımız acıya bu dünyada"

Asıl adı Ahmet Oktay Börtecene olan ancak soyadını kullanmayan Ahmet Oktay, 1933 yılında Ankara'da doğdu.

Yazmaya ortaokul sıralarında başladı. İlk şiiri, 1949-1950 yılları arasında Gerçek dergisinde yayımlandı. Öğrenimini lisede yarım bırakarak çalışmaya başladı.

Ahmet Oktay, 1950'li yıllarda Mavi Hareketi içinde yer aldı ve aynı adlı dergide yazıları ve şiirleriyle etkin bir rol oynadı. 1961 yılında Yeni İstanbul gazetesinin Ankara bürosunda "parlamento muhabiri" olarak profesyonel gazeteciliğe başladı. Çeşitli gazetelerde ve TRT Haber Merkezi'nde muhabirlik, haber müdürlüğü yaptıktan sonra 1982'de TRT'den emekli oldu. Bir süre daha Milliyet gazetesinde çalışmaya devam eden Ahmet Oktay, 1993 yılında görevinden ayrılarak kendini tümüyle yazmaya verdi.

Başlangıçta yazdığı şiirlerle Ahmed Arif şiirinden etkilendiği izlenimini verirken, 1960'lardan sonra toplumcu gerçekçi bir yaklaşımla İkinci Yeni'ye doğru yöneldi. Şiirlerinde destansı bir söyleyiş kullandı, zengin sözcük dağarcığı ile kendini hemen belli eden bir tarzla şiirler yazdı.

Şiir kitaplarından özellikle Yol Üstündeki Semender (1987) Behçet Necatigil Şiir Ödülü almasının da ötesinde içerdiği şiir isimleriyle de önem kazanmıştır. Her bir şiirinde intihar etmiş bir şairi şiire dönüştürmüş ve o şairin biçemiyle kendi biçiminin karışımı enfes bir biçem ortaya koymuştur. Türkiye'de birçok şiirsever bu şiir kitabı nedeniyle gizli kalmış Türk ve yabancı şairleri farklı yanlarıyla görebilmiştir.

Ahmet Oktay, 3 Mart 2016 tarihinde vefat etti.

Eserleri:

- Gölgeleri Kullanmak (1963)
Her Yüz Bir Öykü Yazar (1964)
Yol Üstündeki Semender (1987)
Ağıtlar ve Övgüler (1991)
Söz Acıda Sınandı (1996)
Az Kaldı Kışa (1996)
Hayalet Övgü (2001)
İnceleme/Araştırma
Bir Yazı'nın Arayışları (2001)
Yazın, İletişim, İdeoloji (1982)
Yazılanla Okunan (1983)
Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları (1986)
Kültür ve İdeoloji (1987)
Toplumsal Değişme ve Basın (1987)
Karanfil ve Pranga (1990)
Raffaello'nun Direnişi (1990)
Zamanı Sorgulamak (1991)
Kabul ve Red (1992)
Şair ile Kurtarıcı (1992)
Sanat ve Siyaset (1993)
Cumhuriyet Dönemi Edebiyat-1923/1950 (1993)
Türkiye'de Popüler Kültür (1993)
Medya ve Hedonizm (1995)
Şiddet, Söz, Yaşam (1995)
İnsan, Yazar, Kitap (1995)
İsrafil'in Sûr'u (1997)
Şeytan, Melek, Soyтары (1998)
Siyasal İslama İtirazlar (2000)

İsmail Özmel

Denemeler
Yorumlar

İsmail ÖZMEL:

Dil ve Edebiyat
Yazıları

Bindallı
Yazılar

İsmail Özmel

İsmail ÖZMEL

Kültür ve Tarih
Sohbetleri

İSMAIL ÖZMEL

NIĞDELİ
ŞAİR ve YAZARLAR

Niğde - 2019

İSMAIL ÖZMEL

BÜTÜN ŞİİRLER

TÜRK MUSİKİSİ
VE
KÜLTÜRÜMÜZ

İsmail ÖZMEL

55
SORUDA
DÜŞÜNEN
İNSAN

İSMAIL ÖZMEL

YANSIMALAR

BİR YOL HİKAYESİ
EFLATUN SORDU

63. SAYI 4 TL